

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 april justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att följande skrivelse hade kommit in från finansutskottet:

Skrivelse till kanmaren

Till riksdagen

Riksdagen väljer för valperioden riksdagens råd för Riksrevisionen som enligt 13 kap. 8 § riksdagsordningen består av en riksdagsledamot från varje partigupp som avses i 3 kap. 5 § riksdagsordningen samt suppleanter. Val bereds av konstitutionsutskottet och finansutskottet (tilläggsbestämmelse 13.8.1). Om en plats under pågående valperiod blir ledig ska kompletteringsval genomföras enligt samma förfarande som vid det ursprungliga valet (12 kap. 15 §).

Ida Gabrielsson (V) har under pågående valperiod av sagt sig sin plats som suppleant i riksdagens råd för Riksrevisionen.

Finansutskottet har därför berett frågan om kompletteringsval till rådet.

Finansutskottet föreslår enhälligt att riksdagen, för perioden fr.o.m. det att beslut har fattats av riksdagen till dess att nya val har förrättats vid början av nästa valperiod, till suppleant i riksdagens råd för Riksrevisionen väljer

Ilona Szatmari Waldau (V)

Stockholm den 6 maj 2021

Åsa Westlund

Ordförande i finansutskottet

Kammaren biföll finansutskottets förslag och utsåg därmed *för tiden från och med den 7 maj till dess att nytt val förrättats under början av nästa valperiod* till

suppleant i riksdagens råd för Riksrevisionen

Ilona Szatmari Waldau (V)

§ 3 Meddelande om särskild debatt om händelseutvecklingen i Ryssland

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av Moderaternas partigrupp skulle en särskild debatt om händelseutvecklingen i Ryssland anordnas *fredagen den 28 maj kl. 9.00*.

Från regeringen skulle utrikesminister Ann Linde (S) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt om händelseutvecklingen i Ryssland

Riksdagen får i enlighet med 6 kap. 23 § riksdagsordningen kalla till särskild debatt med anledning av händelseutvecklingen i Ryssland och landets närområde.

Ryssland under Vladimir Putin bryter i dag mot alla de tio principer som 1975 fastställdes och undertecknades i Helsingforslutakten. Där lades grunden för den europeiska säkerhetsordningen och de konferenser som sedan utmynnat i Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE), där Sverige i år är ordförandeland.

Händelseutvecklingen i Ryssland och landets närområde försämras kraftigt just nu. Under de senaste veckorna har den negativa händelseutvecklingen varit snabb och vi står inför ett allvarligt läge som kräver motåtgärder.

Hälsoläget för den fängslade ryske oppositionspolitikern Aleksej Navalnyj är kritiskt. Navalnyj har hungerstrejkat i mer än två veckor, med krav på att få bli undersökt av en oberoende läkare. Enligt uppgifter är hälsoläget kraftigt försämrat. Han har tidigare vårdats i Tyskland efter att ha utsatts för ett giftangrepp.

EU:s medlemsstater har sedan tidigare beslutat att införa sanktioner mot fyra högt uppsatta ryssar för fängslandet, bland andra Alexander Kalasjnikov, chef för landets federala fängelser. Dessa sanktioner är första gången som EU använder sig av den så kallade Magnitskijlagstiftningen som antogs i december 2020. Navalnyjs hälsoläge och Kremls fortgående åtgärder mot den ryska oppositionen med bland annat den senaste tidens massgripanden är ytterst allvarliga.

I april nådde beskjutningen och artillerielden vid frontlinjen i Donbasregionen i östra Ukraina sin högsta nivå sedan eldupphöret implementerades i juli 2020. Från regionen har det under våren 2021 också kommit allvarliga rapporter om att den ryska militära närvaron vuxit på den ryska sidan om gränsen. Rapporter har gjort gällande att ungefär 40 000 soldater, kanske fler, skickats till Rostovregionen och tillförsel av tyngre vapen skett. Förutom trupp har enligt uppgifter från USA även strategiskt material dykt upp i frontzonen i mitten på april som fältsjukhus, artilleri och förnödenheter. Till följd av Rysslands militära upptrappning ökar spänningarna på olika områden. Rysslands militära upptrappning vid gränsen är mycket allvarlig och Ryssland måste dra tillbaka sina styrkor från den ukrainska gränsen.

Tjeckien utvisade i mitten på april arton ryska diplomater efter att den tjeckiska underrättelsetjänsten pekat ut dem som inblandade i ett antal explosioner med dödlig utgång vid ett ammunitionsförråd i tjeckiska

Vrbetice i oktober 2014. Två av de misstänkta kan dessutom kopplas till giftattacken mot Sergej Skripal och hans dotter i Salisbury i Storbritannien under 2018. Ryssland har nu svarat med att förklara 20 tjecker icke önskvärda i landet.

Det är av stor betydelse att Sverige och EU tydligt står upp mot Kremls attacker såväl mot sina medborgare som mot omvärlden.

Den moderata riksdagsgruppen begär därför en särskild debatt i riksdagen med anledning av den senaste händelseutvecklingen i Ryssland och landets närområde.

Stockholm den 27 april 2021

Tobias Billström

Gruppledare Moderatema

Prot. 2020/21:121

7 maj

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2020/21:25 för torsdagen den 6 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från skatteutskottet.

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialutskottet:

RiR 2021:14 Mesta möjliga hälsa för skattepengarna – statens subventionering av läkemedel

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2020/21:192 till justitieutskottet

Framställning

2020/21:RS5 till konstitutionsutskottet

Motioner

2020/21:4037, 4041, 4042 och 4047 till trafikutskottet

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:615 om EU:s återhämtningsmedel och nya klimatinsatser

Svar på

interpellationer

Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig om jag avser att säkerställa att en mycket stor del av återhämtningsstödet från EU används till nya och additionella klimatåtgärder, exempelvis hållbara städer, extra stöd till kol-

ektivtrafiken, järnvägen, växtbaserad kost och investeringar till anslutning av havsbaserade vindkraftsparker.

Regeringen har varit tydlig med att det som ska öka farten i svensk ekonomi efter pandemin är en grön återstart som också bidrar till att Sverige kan uppnå våra högt ställda klimatmål samtidigt som vi kan skydda och värna värdefull natur.

Sverige drev mycket starkt i förhandlingarna av RRF-förordningen att det skulle finnas en koppling till EU:s klimatmål. Det var också ett viktigt krav från Europeiska kommissionen. Minst 37 procent av kostnaderna ska gå till klimatåtgärder, och ytterligare minst 20 procent ska gå till digital omställning. Åtgärder som finansieras från RRF får inte ha betydande negativ effekt på miljön eller klimatet, enligt principen ”do no significant harm” i taxonomiförordningen, som innebär att en ekonomisk verksamhet inte får orsaka betydande skada för något av de sex miljömål som pekas ut av taxonomin.

Klimatpolitiska rådet har rekommenderat att Sveriges återhämtningspolitik ska användas för att förverkliga den klimatpolitiska handlingsplanen och befintliga strategier som konkretiserar vägen mot världens första fossilfria välfärdsland.

Arbetet med att utforma Sveriges återhämtningsplan är nu inne i sitt slutskede. Vi har valt att utnyttja den möjlighet som ges av förordningen att lämna in något senare än den 30 april. Men jag kan försäkra Jens Holm om att regeringen inte använder EU:s återstartspengar till att fylla redan tomma hål i regeringens budget.

När regeringen utarbetade budgetpropositionen för 2021 visste vi att Sverige skulle kunna få medel från faciliteten. Vi kunde därmed använda förväntade medel från RRF som finansiering. Budgeten för 2021 innehöll en grön återstart. 10 miljarder är avsatta i budgeten till nya eller förstärkta satsningar på naturen, klimatet och den biologiska mångfalden. Men då förordningens tekniska detaljer alltjämt förhandlades var det inte möjligt att redan i september i fjol specificera exakt vilka åtgärder som skulle ingå i planen. Enligt förordningen är det möjligt att retroaktivt söka stöd för åtgärder från och med februari 2020.

Budgetpropositionen 2021 innehåller de klimatinvesteringar som regeringen bedömer är strategiskt mest viktiga utifrån det omställningsbehov vi ser i dag. De nationella budgetprocesserna behöver fortsatt respekteras, vilket också är något Sverige har varit drivande för i framtagandet av RRF. Tanken med RRF är inte att EU ska närma sig en gemensam finanspolitik.

Exakt vilka åtgärder som ska ingå i Sveriges återhämtningsplan får vi återkomma till när regeringen fattat beslut om planen. Att minst 37 procent ska gå till klimatinvesteringar följer av förordningen. Jag instämmer helt med Jens Holm och med Finlands finansminister att det är viktigt att staten ska göra investeringar som också får privata pengar att strömma till. De svenska stöden Industriklivet och Klimatklivet är verkligen framgångsrika exempel på det.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka miljö- och klimatministern för svaret på min interpellation. Vi är nog överens om att pandemin är förfärlig och att vi vill att den ska ta slut så fort som möjligt. Vi ser nu att vaccineringen rullar ut i en ganska hög hastighet och kan ändå se ett ljus i slutet av tunneln.

Det intressanta som vi då behöver fråga oss är vad vi gör efter pandemin. Vi vet ju att det kommer en återstart av svensk ekonomi liksom andra ekonomier. Då är det viktigt att vi inte bara går tillbaka till hur allting var förr utan ser till att göra någonting bättre efter pandemin så att vi kan få en hållbar återstart av svensk ekonomi.

Under pandemin har det också hänt mycket intressant som visar på ett förändrat beteende hos svenska folket. Vi ser samma trender runt om i världen. Man väljer exempelvis att cykla mer, man uppskattar naturen väldigt mycket och man ifrågasätter den industriella djurhållningen. Pandemiviruset kommer ju ursprungligen från djurriket.

Jag tycker att det är bra att EU har lanserat det här stora återstartsprogrammet, även om man kan diskutera finansieringsformer etcetera. Men nu finns det på plats, och till Sverige kommer uppskattningsvis 35 miljarder kronor i återhämtningsmedel. Av dessa 35 miljarder kronor ska 37 procent, alltså ungefär 13 miljarder kronor, öronmärkas för klimatåtgärder. Ministern får gärna bekräfta dessa siffror så att jag har förstått dem rätt.

EU säger att det är viktigt att detta inte bara ska gå till att finansiera den ordinarie driften i budgeten. Till exempel står det i artikel 5 i den förordning som styr dessa medel att pengar inte får användas till återkommande nationella budgetutgifter.

Det tolkar jag som att det är väldigt viktigt att vi nu passar på att använda de här återhämtningsmedlen till att göra någonting nytt för klimatet och ser till att det blir extra satsningar för att ställa om Sverige när vi ska återstarta ekonomin. Det är precis vad även Klimatpolitiska rådet har sagt. Klimatpolitiska rådets ordförande Johan Kuylenstierna sa i en intervju härförliden att han verkligen hoppas att regeringens pengar inte går till att täppa till tomma hål i budgeten.

Det finns mängder med saker som regeringen skulle kunna investera dessa pengar i, till exempel att bygga hållbara och rättvisa städer och dra nytta av det förändrade och positiva beteende som vi har sett under pandemin. Man skulle kunna bygga städer där man uppmuntrar till mer gång och cykel, minskar bilismen, anlägger mer grönområden och så vidare. Vi skulle kunna investera i stöd till växtbaserad kost, alltså minskad köttkonsumtion och mer vegetarisk mat. Vi kan göra mer investeringar i utbyggd vindkraft, till exempel bekosta anslutningsavgiften för havsbaserad vindkraft. Vi kan hjälpa kommunerna att ta fram ett nytt planeringsstöd för att planera för nya vindkraftsparker – de kommunala planerna för vindkraft som finns i dag är ju mer än tio år gamla.

Jag skulle vilja fråga ministern om nya additionella satsningar kommer att presenteras. När presenteras den svenska återhämtningsplanen? Hur kommer hanteringen i riksdagen att se ut? Kommer vi i riksdagen att också få säga ja eller nej till regeringens förslag?

Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för en viktig debatt.

Det är sant att jag självklart som miljö- och klimatminister är besjälad av att göra stora insatser för att nu bygga upp det som vi har satt som mål, nämligen att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdssamhälle och uppfylla de miljö- och klimatmål som Sveriges riksdag har ställt sig bakom.

Samtidigt är det viktigt att påminna Jens Holm och andra om att vi fortfarande är mitt i en pandemi. Mycket av det budgetarbete som har gjorts hittills har handlat om att klara av att få Sverige genom pandemin, att se till så att det finns företag som kan ställa om, att människor är i arbete och kan utföra de nya gröna jobben. Att först rasera ekonomin genom att inte göra tillräckliga insatser för att sedan försöka bygga upp den är en oklok strategi.

De vaccinationer som Jens Holm nämnde är anledningen till att vi ligger väl i fas. Att det sker många vaccinationer är tack vare att regeringen har gjort stora satsningar i budgeten på regioner och särskilt riktade satsningar på vaccinationer.

Det är också värt att notera i början av debatten att Vänsterpartiet i grunden motsätter sig EU-pengarna. Om Vänsterpartiet hade stått där jag står, och jag hade stått där Jens Holm står, hade vi inte kunnat hålla en debatt över huvud taget. Då hade det inte kommit några EU-pengar. Tack vare att den svenska regeringen drev på hårt inom EU för att det skulle bli en grön satsning, satsningarna som ska vara den gröna återhämtningen på EU-nivå, blir återhämtningen genuint grön.

Jag kan ge Jens Holm ett tydligt och lugnande besked att de siffror vi har förhandlat in i budgeten gäller på EU-nivå, och de ska såklart också gälla för det svenska återhämtningspaketet.

Jag vill verkligen poängtera för Jens Holm och alla andra att vi gör något nytt för klimatet. Vi lade redan i den förra budgeten den största gröna satsningen som någonsin har tagits med i en budget på riksdagens bord. Det var stora satsningar på i princip allt som Jens Holm lyfter fram här i debatten. Det är sådant som vi redan gör. Det finns redan investeringsmedel för mer gröna städer. Stadsmiljöavtalen går åt till att bygga ut kollektivtrafiken och cykeltrafiken med cykelbanor runt om i Sverige.

Jag antar att Jens Holm har noterat att det under de senaste åren har lagts 100 miljarder kronor i vindkraftsinvesteringar tack vare den politik som regeringen driver. Det är bara början. Det kommer att komma ännu mer framöver. Det finns nu också en överenskommelse om havsbaserad vindkraft där vi ska se till att anslutningsavgifterna kommer att betalas av det offentliga för att få mycket mer havsbaserad vindkraft på plats. Vi håller på att göra något stort, och det märks i Sverige. Enorma investeringar kommer nu på plats i form av stål utan kol, i batterifabriker, i att ställa om bilindustrin till att bygga elbilar med mera. Det är tack vare ett tydligt mål och att man fyller upp med gröna budgetmedel som investeringarna blir möjliga.

Det är lätt att prata, men det är värt att minnas att när vi hade ett budgetsamarbete var det inte Vänsterpartiet som drev igenom gröna satsningar, utan det var Miljöpartiet i den konstellationen. Jag hoppas verkligen att Jens Holm och Vänsterpartiet fyller orden med att också driva grön politik, inte bara i valrörelsen utan också när politiken ska genomföras och i prioriteringarna i budgetarbetet. Det har jag inte sett så mycket av än så länge.

Det är tydligt att de EU-medel som kommer bidrar till ett mervärde, att det går att göra mer grön politik än annars. Vi var medvetna om satsningarna när vi utformade budgeten, och vi kommer att veta att satsningarna finns när vi ska utforma kommande budgetar. Då finns möjlighet att an-

vända pengarna för att göra det vi redan har gjort, nämligen gröna investeringar.

Prot. 2020/21:121

7 maj

Svar på

interpellationer

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! EU-förordningen har även regeringen varit kritisk mot. Med förordningen får EU för första gången någonsin möjligheter att skaffa sig egna medel, det vill säga första steget mot en egen finanspolitik. Det tycker vi inte är bra.

Däremot tycker vi att det är jätteviktigt att pengarna öronmärks för hållbara investeringar. Vi har under förhandlingarna sagt att 37 procents öronmärkning inte är tillräckligt. Alla pengarna borde gå till hållbara investeringar. Sedan har Per Bolund helt och hållet fel vad gäller Vänsterpartiets ekonomiska politik. Vi har varje år lagt mycket mer pengar till klimatinvesteringar än vad regeringen har gjort. Till den senaste infrastrukturpropositionen lägger vi 170 miljarder kronor mer än regeringen, nästan uteslutande till järnvägen och cykelinvesteringar. Även under vårt samarbete drev Vänsterpartiet igenom många viktiga reformer på klimatområdet, bland annat mer pengar till kollektivtrafiken.

Men nu pratar vi om EU:s återhämtningspengar. Det som jag tycker är viktigt att få svar på i debatten är huruvida Per Bolund och resten av regeringen tänker använda de 35 miljarder kronorna från EU för att fylla upp tomma hål i budgeten eller om det blir nya och additionella satsningar. Jag vill att ministern kommenterar regelverket för detta. I artikel 5 står att medlemsstaterna inte får använda dessa medel till återkommande nationella budgetutgifter. Jag tolkar det som att man inte kan använda pengarna för att finansiera det som redan sedan länge är planerat i statsbudgeten. Har jag rätt eller fel, Per Bolund?

Vi fick inte heller något svar på när exakt den svenska återhämtningsplanen kommer att läggas fram, hur den kommer att läggas fram för riksdagen, om den kommer att läggas fram och på vilket sätt den kommer att förankras.

Jag tycker att ministern måste svara på om det som läggs fram i planen är det som redan sedan tidigare finns i statsbudgeten eller om det kommer nya additionella klimatsatsningar.

Jag noterar att Per Bolund säger till tidningen Aktuell Hållbarhet den 23 februari angående EU:s återhämtningspengar att miljö- och klimatbudgeten för 2021 redan är fullt ut finansierad. Det tolkar jag som att man tänker baka in åtgärderna som borde vara nya klimatåtgärder i den redan fullt ut finansierade budgeten. Men där får han gärna korrigera mig.

Vad gäller de satsningar som ska göras låter det på Per Bolund som att han anser att de pengar som finns i stadsmiljöavtalet räcker till investeringar i vindkraft, kollektivtrafik och så vidare. Men problemet är att det inte alls räcker. Det är bra att regeringen ser ut att lösa problemet med anslutningen vad gäller havsbaserad vindkraft, men det kommer att byggas mycket vindkraft även på land. Där har kommunerna sedan tidigare planeringsstöd för att ta fram vindkraftsplaner för att bygga ut vindkraft. Något sådant planeringsstöd finns inte längre. Kommunernas vindkraftsplaner i dag är sedan 2008–2009. Kan man tänka sig ett planeringsstöd för kommunerna för att ta fram nya platser där vindkraftsparker kan etableras?

Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är väl värt att notera att det aldrig har gjorts så mycket i svensk miljöpolitik som under de sju snart åtta år som Miljöpartiet har suttit med i regeringen. Det är något jag är otroligt stolt över. Det är ett helt annat Sverige vi ser nu jämfört med det Sverige som var när Miljöpartiet gick in i regeringsställning.

Redan före pandemin kunde vi enligt statistiken för första kvartalet 2020 se kraftigt sjunkande utsläppssiffror. Det visar på att miljöpolitiken verkligen ger effekt. Sedan är vi långt ifrån klara, utan vi har mycket mer att göra – vilket jag ser fram emot.

När man sitter i regering eller har ett budgetansvar och ska genomföra budgetar ser man verkligen hur prioriteringarna faller ut. Det är lätt att i opposition göra storslagna planer, finansiera dem med storslagna skattehöjningar, men när man sitter vid förhandlingsbordet visar man korten. Jens Holm och jag kan konstatera att när Vänsterpartiet summerade budgetarbetet med den miljöpartistiska och socialdemokratiska regeringen inför förra valet lyfte man upp 80 reformer som inte var några miljö- och klimatreformer över huvud taget. Det var ett tydligt bevis för att när Vänstern sedan verkligen ska prioritera inom en budgetram är det inte miljö och klimat som kommer i första rummet, utan då är det andra satsningar.

Där skiljer vi oss åt. Miljöpartiet pratar mycket miljö och klimat i valrörelser. Vi pratar om det på gator och torg, och vi pratar om det i kontakt med väljarna. Men vi genomför också i regeringsställning. Det har jag än så länge inte sett från Vänsterpartiets sida, men jag hoppas att en förändring är på gång.

Sedan är det ju så, vilket jag tror att Jens Holm som riksdagsledamot sedan ganska lång tid tillbaka också känner till, att i Sverige har vi en budgetlagstiftning. Vi har ett budgetregelverk som vi självklart följer. Det regelverket säger att det inte finns flera olika budgetkanaler som går ut till våra myndigheter eller till kommunerna och regionerna, utan vi har en samlad budgetprocess. Det gör att de medel som kommer in – oavsett om det är skattemedel från svenska medborgare eller pengar som kommer via EU-budgeten – måste kanaliseras in via budgeten i någon form.

Det här arbetet har vi redan påbörjat genom den budget som vi lagt på riksdagens bord och som börjar gälla i år, där vi som sagt gjorde en historiskt stor grön satsning – trots, vill jag säga, att det var en budget som lades mitt under brinnande pandemi med alla de enorma åtgärder som vi var tvungna att genomföra för att få Sveriges kommuner att fungera och för att få regionerna att kunna leverera sjukvård. Jag är övertygad om att Jens Holm och resten av svenska folket ser att de åtgärderna var helt nödvändiga att genomföra. Men trots att vi var mitt i en brinnande pandemi gjorde vi en rekordstor grön budget.

Vad som läggs fram i återhämtningsplanen kommer vi att få återkomma till när planen är färdig och den presenteras. Det kommer också Jens Holm att få se.

Däremot stämmer det inte, som Jens Holm säger, att EU har sagt att man bara får använda de här pengarna till kommande satsningar. Det finns tydliga skrivningar enligt förordningen att man kan söka retroaktivt stöd för åtgärder från och med februari 2020. Det är det ramverk som gäller, och det förhåller sig alla länder till.

Vi har såklart ambitionen att fatta beslut om återhämtningsplanen så fort det bara går. Det arbetet pågår för fullt på Regeringskansliet. Vi har sedan en process där dessa planer ska godkännas av kommissionen. Det finns också möjlighet att lyfta upp planer som till exempel Europeiska rådet inte tycker håller måttet, det som kallas nödbromsen. Kommer vi in i en sådan process, ja då kommer riksdagen via EU-nämnden att involveras i det arbetet. När det gäller frågor som avgörs på EU-nivå är det klart att riksdagen är inblandad – som alltid i alla EU-processer.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Först kan jag ju säga att jag tycker att det är lite trist att miljö- och klimatministern lägger så mycket energi på gamla förhandlingar och gamla debatter. Miljö- och klimatministern vet mycket väl att det var Miljöpartiet som ville kommunicera miljöfrågorna och Vänsterpartiet som kommunicerade välfärdsfrågorna då vi hade ett budgetsamarbete. Trots det drev vi igenom många bra miljö- och klimatsatsningar. Aldrig någonsin motsatte vi oss en enda av de satsningar som fanns.

Det som jag skulle vilja veta om processen i detta och som ministern inte riktigt ger oss svar på är när det här kommer att läggas fram – det är ju redan på övertid – och om det kommer att förankras i EU-nämnden i enlighet med den presentation som vi fått i finansutskottet. Ja eller nej?

Jag tolkar ministerns svar som ganska nedslående. Det aviseras inga nya satsningar med anledning av de här återhämtningspengarna. Det blir inga nya satsningar på hållbara, rättvisa städer, på att underlätta att gå över från kött- till växtbaserad kost, på investeringar i kollektivtrafiken eller på vindkraften, till exempel genom att underlätta för kommunerna att anlägga nya vindkraftsparker.

Ministern får gärna rätta mig, men det enda jag hör från ministern är att det är gamla budgetanslag som man ska plocka ut och sedan baka in i en återhämtningsplan som man ska skicka till Bryssel. Det tycker jag inte är att ta klimatpolitiken framåt, och det är ju det vi ska använda dessa 35 miljarder kronor till – att ta klimatpolitiken framåt och få en hållbar återstart av svensk ekonomi. Borde vi inte göra så, Per Bolund?

Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tycker ändå att det är ett viktigt konstaterande att det är Miljöpartiet som i regeringsställning driver igenom de stora gröna reformerna. Det som har hänt under den här regeringen är något unikt, inte bara i Sveriges historia utan också jämfört med vår omvärld, och det är något som jag är väldigt stolt över.

Tyvär måste jag korrigera Jens Holm. Det är inte sant att Vänstern inte motsatte sig miljö- och klimatsatsningar. Jag satt med i rummet i budgetförhandlingarna och vet att det inte stämmer, tråkigt nog. Men det är sant som Jens Holm säger att det var Miljöpartiet som drev och presenterade de stora miljö- och klimatsatsningarna som kom förra mandatperioden, och det gäller ju även för den här mandatperioden.

Det är viktigt att notera att Jens Holm hörde fel. Det är inte så att det bara är satsningar som har gjorts som kommer att finansieras och vara en del av den gröna omställningen, utan vi kommer också att göra stora satsningar – och vi gör det kontinuerligt.

Vi gjorde rekordstora satsningar i den höstbudget som lades fram under en brinnande pandemi. Vi lyckades ändå göra en prioritering av miljö och klimat, större än någon tidigare regering gjort. Vi har också lagt ett antal extra ändringsbudgetar, där vi fyller på med pengar till exempelvis kollektivtrafiken och andra miljösatningar.

Vi har också en budget för nästa år, som är den budget som kommer efter pandemin. Då kan vi vara ganska säkra på att vi har fått bukt med smittan. Vi har ett annat läge. Vi kan göra insatser för att lyfta svensk ekonomi, och då ska vi självklart göra det genom en grön återhämtning. Där kommer vi också att ha nytta av att det finns medel som avsatts på EU-nivå.

Det är ju så att Jens Holm springer före. Han vet hur processen fungerar. Det är inte förrän regeringen är färdig med sitt arbete – och vi gör ett gediget arbete, för vi vill att det ska bära fullt ut – och lägger fram återhämtningsplanen som Jens Holm har möjlighet att granska vad som ingår och inte ingår.

Det är också en process som jag kommer att hålla mig till i den här debatten. Det går inte att kommentera arbete som fortfarande pågår. Men jag är stolt över att Miljöpartiet och den här rödgröna regeringen har fått igenom unikt stora miljösatningar. Det är något som nu håller på att göra Sverige till det första fossilfria välfärdslandet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2020/21:642 om utbyggnaden av vindkraft

Anf. 8 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder utifrån regeringens ambition att se över det kommunala vetot för att säkerställa att en dialog genomförs med berörda parter där en vindkraftsanläggning ska anläggas. Vidare har Alexandra Anstrell frågat vilka fakta och omständigheter som ligger till grund för ett beslut om att en kommun som redan i dag är utbyggd med kraftverk och står för en stor del av elförsörjningen också ska byggas ut mer med vindkraftverk. Hon har också frågat om jag avser att ta fram och redovisa en minimi- respektive maximigräns för hur mycket en kommun ska bidra till elförsörjningen och om jag har tagit något initiativ till en analys för att granska effekterna av huruvida den omfattande vindkraftsindustrin i Jämtland påverkar områdets ekosystem och biologiska mångfald, som gör naturen i Jämtland levande.

Ytterligare en fråga är om jag har några planer på att ta fram nationella riktlinjer för bygdemedel liksom om jag avser att vidta några åtgärder för att tester ska göras inför vindkraftsparker gällande leverans av nettokoldioxidbesparing och bidraget till målet om fossilfrihet 2045. Alexandra Anstrell har också frågat om jag har kommit fram till att vindkraftsparker bidrar till förnyelsen av Sveriges skogar och vad jag i så fall baserar den slutsatsen på och slutligen om jag avser att arbeta för en ökad energieffektivisering i ett alltmer elektrifierat Sverige där det kommer att behövas alltmer el framgent.

När det gäller den första frågan om att säkerställa att en dialog genomförs med berörda parter där en vindkraftsanläggning ska anläggas: Jag avser att invänta betänkandet från den utredning som regeringen tillsatt för att utreda den kommunala tillstyrkan av vindkraft. Syftet med uppdraget till utredningen är, precis som Alexandra Anstrell anger, att föreslå hur miljöprövningen av vindkraftsanläggningar kan bli mer rättssäker och förutsägbar. Jag avser inte att föregå utredningens slutsatser. Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 30 juni 2021.

Angående frågan om vilka fakta och omständigheter som ligger till grund för beslut om nya vindkraftsetableringar i en kommun: Det finns – förutom den delen som rör kommunal tillstyrkan och som därför är föremål för översyn – en etablerad och väl fungerande samråds- och tillståndsprocess. Detta gäller oavsett om kommunen är utbyggd med kraftverk eller ej. De underlag som ligger till grund för samrådet mellan berörda parter – kommunen, projektören, kommunmedborgarna och andra berörda intressenter – tas fram av dessa parter. Miljöprövningsdelegationen ansvarar för att se till att ansökan innehåller relevant underlag och att det kommuniceras med berörda intressenter samt beslutar om tillstånd enligt miljöbalken för vindkraftsetableringar.

Gällande frågan om minimi- respektive maximigränser för hur mycket en kommun ska bidra till elförsörjningen finns det inte några planer på att införa sådana krav på utbyggnad. Det är upp till marknadens aktörer att själva avgöra var det kan vara lönsamt att investera i vindkraft och att projektera och ansöka om tillstånd på den platsen. Enligt gällande regelverk har kommunerna, genom den kommunala tillstyrkan, rätt att säga nej till vindkraft inom den egna kommunen. En kommun kan planera för vindkraft i sin kommun genom att ange lämpligt område för vindkraft i sin översiktsplan.

Vad gäller analyser av effekter på ekosystem och biologisk mångfald till följd av vindkraftsetableringar görs detta på lokal nivå av länsstyrelsen och miljöprövningsdelegationen i samband med tillståndsprövningen. Oönskade och oacceptabla effekter av vindkraftsetableringar ska identifieras och analyseras i tillståndsprocessen och utgöra del av beslutsunderlaget. Eftersom det nu pågår en översyn av den kommunala tillstyrkan för vindkraft vill jag avvakta resultatet av detta arbete innan jag uttalar mig i frågan om nationella riktlinjer för bygdemedel.

Riksdagen har efter förslag från regeringen antagit målet att 100 procent av elproduktionen ska vara förnybar 2040. De senaste åren har det skett en snabb teknikutveckling inom vindkraftsområdet, och kostnaderna har sjunkit. Vindkraften byggs nu ut kraftigt, och jag förväntar mig att en fortsatt utbyggnad kommer att bidra till att möjliggöra klimatomställningen. Genom elektrifieringen av transporter och industri kan fossila bränslen fasas ut så att vi har nettonollutsläpp 2045.

Vad gäller frågan om vindkraftsparker och skogens förnyelse ska tillståndsprocesserna beakta målkonflikter, och en avvägning ska göras vid prövningen av olika intressen. Det är min uppfattning att vindkraften kan byggas ut i samklang med förnyelsen av våra skogar och på ett sådant sätt att negativa effekter på produktion och miljö kan minimeras.

Som Alexandra Anstrell framhåller innebär ett alltmer elektrifierat Sverige ett ökat behov av elproduktion, men även utveckling av våra elnät krävs för ett väl fungerande energisystem. Det behövs även en mängd andra åtgärder; energieffektivisering är en av dem. Arbete pågår med en nationell elektrifieringsstrategi som ska ta ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn för en snabb, smart och samhällsekonomisk elektrifiering för att bidra till klimatmålen 2030, 2040 och 2045.

Avslutningsvis vill jag framhålla att jag avser att fortsatt följa vindkraftsfrågan noga och verka för samexistens mellan vindkraft och andra intressen och att tillvarata potentialen för vindkraftsproducerad el att effektivt bidra till att Sverige blir världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! För mig är det väldigt viktigt att belysa både för- och nackdelar med en utbyggd vindkraft. Det handlar om vad det betyder såväl i ett större perspektiv när det gäller Sveriges framtida energiförsörjning som för de människor som bor nära tilltänkta vindkraftsparker och i vindkraftsparker och de miljö-, fritids- och kulturvärden som påverkas. Jag tänker att frågan om vindkraft, precis som all annan kraftförsörjning, behöver belysas ur olika synvinklar för att vi till så stor del som möjligt ska kunna säkerställa att vi gör rätt val inför framtiden.

Även om ministern inväntar en utredning kan man ju ana att det finns en önskan om att saker och ting ska gå i en viss riktning då utredningen handlar om att undersöka förutsättningarna för att ta bort bestämmelsen om det kommunala vetot. Om man ger ett uppdrag med den inriktningen måste det finnas en tanke om att man kan göra det på något annat sätt. Här vill ministern inte svara, eller så kan det vara så att den demokratiska aspekten av om man ska få bygga vindkraft i en kommun eller inte faktiskt inte är viktig för regeringen och Miljöpartiet.

Tycker inte minister Bolund att det är viktigt att låta människor som bor och verkar i en bygd tycka till? Det är de som påverkas av vindkraften runt knuten. Är det inte intressant för minister Bolund och regeringen att dessa människor ska kunna få säga sitt?

Ministern säger i sitt svar: ”Riksdagen har efter förslag från regeringen antagit målet att 100 procent av elproduktionen ska vara förnybar 2040.” Sedan får vi höra om ur bra vindkraft är och att det är den som gör att vi når klimatomställningen. Så kan det vara. Eller så blir det inte så. Jag tänker att det nog alltid är dumt att lägga alla ägg i samma korg. Alla fossila kraftslag – från kärnkraft till vattenkraft, vindkraft och solkraft – måste bidra till elsystemet och klimatomställningen.

Jag kan inte låta bli att jämföra med ett beslut som regeringen står inför gällande ett slutförvar för kärnavfall. Där granskar regeringen allt – uppifrån, nedifrån, baklänges och framlänges – även efter att alla expertmyndigheter och all forskning sagt: Ja, det här är okej; här kan man köra på. Ändå fortsätter regeringen att granska.

Men när det kommer till vindkraft är det lite mer lösa boliner. Det verkar som att regeringen redan har beslutat att vindkraft är den mest lämpliga formen av elproduktion utan att tänka mer på teknisk utveckling utanför vindkraft. Är inte det rätt märkligt, fru talman? Vi måste ställa oss frågan om vi verkligen gör rätt val inför framtiden.

Sverige nådde sina mål för förnybar energi 2030 redan 2018, och det är därför inte riktigt klart varför regeringen nu strävar efter vindkraft med sådan kraft. Skulle det inte vara bra att pausa en tid och göra en översikt för att identifiera de allra bästa, mest lämpliga och minst påverkande lösningarna för energiproduktion och elförbrukning? Inom ridsporten brukar vi kalla detta för halvhalt. Det är alltså inte ett stopp, men man förbereder hästen och gör den uppmärksam på att något nytt ska hända.

Jag tänker att det behövs mer forskning för att landa i om vi verkligen gör rätt val för framtiden. En trygg elförsörjning kan vi uppnå om Sverige börjar satsa på alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, samt på forsknings- och demonstrationsanläggningar.

Fru talman! Det behövs mer forskning, men det känns som att regeringen bara vill galoppera fram. Man måste ställa sig frågan: Varför vill regeringen inte se över fler möjligheter för att Sverige ska nå en bättre klimatomställning?

Anf. 10 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Alexandra Anstrell, för en viktig om än väldigt omfattande interpellation! Det blir en ganska svår debatt att föra när det ställts åtta frågor i en enda interpellation. Som Alexandra Anstrell vet har vi inte så mycket tid på oss. Det kanske kan vara ett tips inför kommande debatter att försöka dela upp det så att man kan ha en bättre dialog om alla de viktiga frågor som Alexandra Anstrell lyfter.

Det var många antydningar i det Alexandra Anstrell sa som jag tyckte var lite störande. Jag har, precis som regeringen, varit väldigt tydlig, även i uppdraget till den utredning som ser över vindkraftsvetot, med att den demokratiska processen är oerhört viktig och att de kommuner och kommuninvånare som påverkas självklart ska ha möjlighet att säga sitt. Detta gäller oavsett vad utredningen kommer fram till. Det var en grundförutsättning för utredningen, som den också arbetar med.

Däremot är det väldigt svårt att förstå att det enda sättet att ha en demokratisk process skulle vara ett kommunalt veto. Om så är fallet måste vi ju ha kommunala veton på alla områden. Jag har inte sett Moderaterna driva att det ska vara på det sättet.

Vi har självklart en tillståndsprövning för vindkraft, precis som för andra exploateringar. I det sammanhanget har myndigheter och kommuner möjlighet att föra sin talan och även att hålla samråd, vilket ju förekommer vid så gott som alla tillfällen, vad jag vet. Då har kommuninvånarna möjlighet att framföra sina synpunkter.

Det finns dock problem med det sätt på vilket prövningen av vindkraft fungerar i dag. Detta lyfts upp av många aktörer på olika sidor när det gäller synen på vindkraft. Det är svårt att veta vilket beslut som kommer att komma. Den som bygger ut och lägger ned stora summor på att ta fram planer kanske i sista stund får ett nej i kommunen. Men det kan lika gärna vara åt andra hållet. En kommunmedborgare kan vara övertygad om att det kommer att bli ett nej från kommunen, men sedan blir det i slutändan ett ja. Då kan man känna sig lurad på sin demokratiska rättighet att gå in och pröva processen. Jag tycker alltså att det är klokt att se över regelverken med jämna mellanrum.

Det gör vi också, och här finns en annan tveksamhet i det Alexandra Anstrell sa: att vi skulle lägga alla ägg i samma korg och satsa på ett enda energislag. Vem som helst kan se att så inte är fallet. Sverige har en bredd av energislag i sin energiförsörjning. Det är ingen som har tänkt ändra på detta.

Däremot ska vi inte använda oss av fossila kraftslag, som Alexandra Anstrell kanske av misstag råkade kalla det för, utan det mål vi jobbar mot är att ha ett 100 procent förnybart elsystem. Detta stod även Moderaterna bakom, i alla fall till en början, tills man hoppade av energiöverenskommelsen.

Vi har ett överskott på el, vilket vi tillsammans borde kunna välkomna. Det är det som har gjort att vi kan hålla EU:s lägsta elpriser, sett över året, vilket är en förutsättning för att vi till exempel ska kunna gå över från el från kol och olja i industrisektorn. Det är också detta som möjliggör bland annat de stora investeringar som nu sker i industriprocesser runt om i Sverige.

Vi har ett överskott på 25 terawattimmar årligen, vilket kommer att öka till 35 terawattimmar. Detta leder också till en elexport, som ersätter väldigt mycket fossila bränslen i Europa. Det finns beräkningar som visar att 12 miljoner ton med dagens elexport ersätts och inte kommer ut i atmosfären och bidrar till klimatförändringen.

Det görs kontinuerligt översyner av Sveriges energiförsörjning. Det görs vindplaner och kommunala översiktsplaner där vindkraften planeras in. Så bilden av att vi bara jobbar efter exakt samma modell hela tiden stämmer helt enkelt inte. Vi gör ett kontinuerligt arbete, både på myndighetsnivå och på kommunnivå, och funderar över hur vindkraften kan byggas ut och var den passar bäst. Vi säger också nej till vindkraft där det inte passar.

Anf. 11 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag håller med om att det var massor av frågor. Detta är ju väldigt intressanta och viktiga frågor. Men jag kan komma tillbaka med fler interpellationer. Jag har ju redan skapat en hashtag, #fredagmedbolund, så vi kanske ses här igen.

Överskott av el talas det om väldigt ofta. Men ändå kommer det dagar då vi faktiskt inte har tillräckligt med el och man måste välja om man ska dammsuga eller duscha. Jag tycker inte att det håller. Jag tycker faktiskt att det behövs en tydlighet och att vi har el hela tiden, inte bara när det blåser.

Fru talman! Jag är ganska praktiskt lagd. Jag gillar att se saker framför mig. Kanske är det därför som jag älskar kartor; det är lätt att förstå sammanhang. Men vad gäller Miljöpartiets politik håller inte kartan ihop. Miljöpartiet vill öka andelen skyddad natur och fördubbla andelen skyddad skog. Sedan ska vi ha massor av nya vindkraftverk. Var ska vi då få plats? Var ska vår biologiska mångfald få plats? Och var ska samerna och renarna få plats?

De som valt att leva och vill bo med utsikt över fantastiska vidder, oavsett om det är horisonten i Stockholms skärgård, vidderna i Ragunda eller fjällen i Offerdal, var ska de ha sitt andningshål, sin plats att leva och bo på?

Enligt statistik fanns det 4 333 vindkraftverk installerade 2020. De gav en effekt på 27,6 terawattimmar. Totalt producerades förra året 159 terawattimmar el i Sverige. Men enligt beräkningar från Svenskt Näringsliv måste det framtida elsystemet kunna möta en användning på minst 200 terawattimmar till 2045. I dessa beräkningar ingår en energieffektiviseringstakt som är dubbel mot dagens.

Konsultbolaget WSP har gjort beräkningar och menar att produktionen kommer att behöva öka till cirka 230 terawattimmar per år under de kommande 20–25 åren. Energimyndighetens beräkningar ligger runt 200–230 terawattimmar. Energiföretagen säger ungefär 310 terawattimmar, vilket faktiskt är nästan en dubbling, eller, som min partiledare sa i en debatt: Det är som sex hela Baltikum.

Om hälften av vår elproduktion ska vara från vind behövs ungefär 150 terawattimmar. Det skulle innebära i runda slängar 16 000 vindkraftverk, om man inte bygger dem jättehöga, för då kan de naturligtvis producera mer. Men det kanske ändå inte hjälper, för på många håll i norra Sverige där vindkraftsparker nu byggs är det faktiskt inte särskilt blåsigt.

Det är kanske därför utvecklare föreslår att man ska bygga turbiner på upp till 300 meters höjd med rotorblad som är så stora att de skulle kunna täcka åtta fotbollsplaner. Normala turbiner skulle alltså inte vara ekonomiska. 16 000 vindkraftverk och *still counting*, beroende på hur stor andel som ska vara från vind – vill man ha 80 procent från vind skulle det behövas nästan 30 000 vindkraftverk. Var ska de få plats?

Är det så smart att lägga alla ägg i en och samma korg? Gör vi rätt satsningar för framtiden? Kan ministern med säkerhet säga att detta är det bästa? Jag kan inte med säkerhet säga det.

Jag tänker på all den natur som förstörs och på hur instabil vindkraften är jämfört med exempelvis kärnkraften när det handlar om att vi ska kunna duscha och dammsuga samtidigt, om det nu går. Många människor har valt att flytta till marker till fjälls eller i skärgården. Vad säger minister Bolund till dem som har valt detta liv men som nu hotas av att bli granne med 250–300 meter höga vindsnurror? Vad händer när det inte blåser?

Jag vet inte om ministern varit på fjället och varit med om en sådan där morgon då man vaknar och tjärnen är spegelblank och det är alldeles tyst. Minsta lilla rörelse hörs. Det är totalt stilla. Om man bara går på ett barr hörs det.

Anf. 12 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det vore ändå värdefullt om vi till att börja med kunde hålla oss till sanningen. Det var ju ingen i vintras som var tvungen att välja mellan att duscha eller dammsuga, som Alexandra Anstrell försöker låtsas som. Det fanns el i uttagen i hela Sverige. Den kris som Moderaterna hela tiden talar om handlade om att priset gick upp kortsiktigt.

Däremot borde Moderaterna också veta om att priset på el i Sverige hör till de lägsta i EU när man slår ut det över hela året. Det är på grund av att vi har en effektiv elmarknad som också styr produktionen, så att vi får mer produktion, dels genom regeringens agerande, dels genom att man har en marknadsprissättning på el genom elbörsen Nordpool. Jag trodde att Moderaterna var för att vi skulle ha ett marknadssystem även för el. Alexandra Anstrell får gärna rätta mig om hon tycker att det inte ska vara så.

Jag har varit på fjället. Jag är biolog och älskar att vara ute i skog och mark och är det så ofta jag kan. Jag ser att det finns målkonflikter i skogen och naturen. Jag är den förste att säga att vi måste förhålla oss till dem. Vi måste göra avvägningar mellan olika intressen. Det är något som jag jobbar med i mitt arbete som miljö- och klimatminister varje dag. Det gäller även vindkraften.

Jag, Miljöpartiet eller regeringen har aldrig någonsin sagt att det ska byggas vindkraft överallt. Det är också välkänt att det blir ganska många avslag på projekterade vindkraftverk runt om i Sverige till havs och till lands just för att man gör bedömningen att andra intressen väger över, till exempel obrutna fjällvidder eller orörda naturskogsområden.

Men Miljöpartiet och regeringen har också visat att vi kan kombinera mer förnybar energi med mer skyddad natur. Genom det arbete som vi har gjort har vi lyckats med båda dessa saker. Vi har fått investeringar på 100 miljarder i vindkraft under bara de senaste åren. Det är fantastiska investeringar som också pressar ned elpriserna och gör så att industrin är konkurrenskraftig och kan göra dessa fantastiska framtidssprång.

Jag är orolig för att vi med en moderatledd regering som inte klarar av att skapa förutsättningar för den utvecklingen inte skulle ha fått vare sig den konkurrenskraft vi har eller det framtidshopp som man nu ser i svensk industri. Där får man rekordstora investeringar just på grund av att man har tillgång till förnybar el med låga priser. Det är en gyllene kombination för att ersätta kolet i masugnarna med vätgas.

Att Moderaterna nu tycks bedriva någon form av antivindkraftskampanj tycker jag är en orossignal, framför allt för de industriföreträdare som nu har stora planer och ska göra någonting som är världsunikt, nämligen att byta ut gamla och ibland månghundraåriga tekniker mot nya moderna och leda Sverige och världen in i framtiden.

Det går också att bygga mer vindkraft, precis som vi ska bygga mer solenergi. Produktionen från solceller på våra tak kommer att öka kraftigt genom de åtgärder som regeringen har fått på plats. Vi gör också investeringar i vätgasteknik, som gör att det blir möjligt att dels använda industrin, dels lagra el från blåsiga dagar som kan användas de dagar då det blåser mindre.

Vi har stora ambitioner när det gäller att bygga ut den havsbaserade vindkraften, som kommer att kunna förse Sverige med ännu mer förnybar el. Miljöpartiet har föreslagit att vi ska ha 90 terawattimmar från havsbaserad vindkraft, det vill säga mer än dubbelt så mycket som den svenska kärnkraften producerar årligen, utöver det som produceras på land.

Jag vill också konstatera att om man bygger vindkraft där det inte är speciellt blåsigt är man ingen särskilt bra exploatör. Då har också kommunen gjort ett misstag när man har gjort en plan som inte stämmer överens med de behov som finns. Man ska bygga vindkraft där det blåser.

Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Miljö- och klimatministern försöker utmåla mig som någon form av vindkraftsmotståndare. Jag tyckte att jag var tydlig i mitt inledningsanförande, men jag ska upprepa att jag tycker att vindkraftsfrågan är viktig. Precis som när det gäller annan kraftförsörjning behöver man belysa den ur alla synvinklar för att vi i så hög grad som möjligt ska kunna säkerställa att vi gör rätt val för framtiden.

Jag tänker att man behöver vara noga. Men behöver lägga forskning på vad vindkraftverken egentligen har för inverkan på djurlivet, på fåglar och fladdermöss. Hur påverkas renarna när de under lång tid får gå på beten där det finns vindkraft? Är det egentligen så fuffigt med vindkraft i vårt kalla klimat, och vad händer när det bildas is på bladen och iskokor slängs i väg många meter? Borde inte sådana frågor studeras mer, eller tänker ministern och regeringen att det nog går bra att experimentera med sina egna medborgare och den skog som landet grundar sig på?

Fru talman! En portugisisk avhandling om en hästuppfödare påvisar stora skador hos fölen efter att vindkraftverk ställts upp i närheten, *ceteris paribus*. Större delen av fölen föddes exempelvis med bockhov, vilket aldrig har hänt tidigare. Detta är naturligtvis bara *en* historia och *en* avhandling, men det är viktigt att fundera vidare kring detta: Borde vi inte forska mer om effekterna av vindkraft innan vi lägger alla ägg i den korgen?

I både Ragunda och Offerdal finns boende, föreningar och samer som är mycket kritiska till vindkraftsetablering där. Samerna menar att detta inte bara gäller Offerdal utan hela Sápmi. Man har sett forskning som påvisar att detta inte håller ihop tillsammans med rennäringen.

Gör vi då rätt val inför framtiden? Nu har jag inte ens kommit in på hur fåglar påverkas eller hur räddningstjänsten påverkas genom att de kan behöva hantera bränder flera hundra meter upp och så vidare. Men jag upplever ändå inte att jag får speciellt många svar av minister Bolund i den här frågan.

Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är tråkigt att Alexandra Anstrell har den uppfattningen. Jag tycker att jag gav ett väldigt uttömmande svar. Det var också väldigt långt, eftersom det var många frågor att svara på. Men den som tvekar kan titta på den här sändningen och höra de svar som jag gav i mitt första inlägg.

Det är också så, vilket jag tror att Alexandra Anstrell egentligen känner till, att vindkraften hela tiden studeras och utvecklas. De vindkraftverk som nu planeras och byggs är helt annorlunda än de som byggdes för 10, 15 eller 20 år sedan. De bullrar mindre och påverkar mindre. De producerar mer, för de blir hela tiden mer effektiva. Det gör att man inte behöver bygga lika många för att få lika stor produktion, vilket gör att intressekonflikterna också kan minskas.

Jag är den första att hålla med om det som gäller Alexandra Anstrells grundprincip. Där är vi helt överens. Det finns målkonflikter. Det finns absolut platser där vindkraft inte ska byggas. Det är också precis den politik som regeringen redan bedriver. Regeringen, kommunerna och andra säger faktiskt nej till vindkraft där den inte är lämplig. Att försöka ge en annan bild är faktiskt att vilseleda. Det är inte förenligt med hur verkligheten ser ut. Det finns ganska gott om tillfällen när andra intressen är viktigare än intresset av att bygga vindkraft, och så kommer det att fortsätta att vara.

Sedan är jag väldigt glad över det stora intresse som Alexandra Anstrell visar för levande djur och natur och biologisk mångfald. Jag får väl bara hoppas på att det också visar sig i Moderaternas prioriteringar när man ska göra sin budget, till exempel. Hittills har Moderaterna varje gång dragit ned kraftigt på de medel som regeringen har avsatt till skydd och skötsel

av värdefull natur, som ju är en av de viktigaste insatser vi kan göra för att just skapa utrymme för biologisk mångfald och se till att vi lämnar över biologisk mångfald och en natur som lever och frodas till våra barn och barnbarn. Det är inte vad jag har sett från Moderaterna så här långt, men jag hoppas att detta är en vändning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellationerna 2020/21:643, 644 och 667 om antalet vargar på landsbygden

Anf. 15 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Sten Bergheden har frågat mig vad jag avser att göra för att Sverige ska följa riksdagens beslut om att vi ska ha en vargstam på 170–270 vargar.

Marléne Lund Kopparklint har frågat mig hur jag avser att verka så att människor som bor i vargtäta län känner sig trygga.

Runar Filper har frågat Jennie Nilsson om hon anser att det är rättvisande att följa ett direktiv från 1992, då det fanns 15–20 vargar i Sverige och situationen med varg såg annorlunda ut i hela Europa, och om hon har ambitionen att för Sveriges räkning driva frågan om att flytta vargen från bilaga 4, strikt skyddad, till bilaga 5, förvaltningsbar. Arbetet är så fördelat i regeringen att det är jag som ska besvara interpellationen.

Jag besvarar interpellationerna gemensamt.

Riksdagens godkännande av den dåvarande regeringens rovdjursproposition innebär att riksdagen beslutade flera mål för vargstammen i Sverige. Ett av målen avser referensvärdet för gynnsam bevarandestatus hos den svenska vargpopulationen, det vill säga ett mål för det antal vargar som kan anses tillräckligt för att den svenska vargpopulationen ska kunna anses ha en gynnsam bevarandestatus. Riksdagen beslutade att målet för referensvärdet ska vara någonstans mellan 170 och 270 individer. Enligt propositionen skulle Naturvårdsverket efter riksdagens behandling bedöma var det exakta referensvärdet låg och rapportera det till EU-kommissionen enligt art- och habitatdirektivet. Enligt EU-kommissionens riktlinjer kan det rapporterade referensvärdet inte vara ett intervall utan måste vara ett exakt värde.

Enligt art- och habitatdirektivet ska medlemsländerna vart sjätte år rapportera referensvärden för alla de arter som anges i direktivets bilagor. Riksdagsbeslutet handlade om rapporteringen av rovdjur som Sverige gjorde 2013. Naturvårdsverket rapporterade 2013 att referensvärdet för vargpopulationen i Sverige var 270. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus är inget maxantal utan ett värde som inte får underskridas.

Den sårbarhetsanalys som låg till grund för referensvärdet kritiserades för att inte beakta de genetiska aspekterna. Den svenska populationen av varg har haft en högre inavelsgrad än vad som ingick i analysen, och analysen stred därför mot EU-kommissionens riktlinjer om det vetenskapliga underlaget till referensvärdet. Regeringen gav därför under 2015 Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen och, med den nya analysen som grund, utreda vad som krävs för att populationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Analysen visade

att det – med hänsyn till populationens inavelsgrad – behövs minst 300 vargar i Sverige och att minst en invandrad varg från Finland eller Ryssland behöver reproducera sig med en skandinavisk varg varje femårsperiod för att populationen ska ha gynnsam bevarandestatus.

Naturvårdsverkets bedömning fick stöd av Högsta förvaltningsdomstolen, som i en dom 2016 (HFD 2016 ref. 89) angav att man ”inte har anledning att ifrågasätta det vetenskapliga underlag som Naturvårdsverket har byggt sin bedömning på”.

En långsiktigt hållbar rovdjurspolitik måste bygga på samexistens mellan människa och varg. Viltskadecenter har sammanställt och utvärderat hur närgångna vargar bör hanteras. Vilka åtgärder som ska sättas in i ett visst område beror på vilka problemsituationer som har uppstått och bedömningen av hur dessa sannolikt kommer att utvecklas. Möjlighet att bevilja skydds jakt finns efter noggranna bedömningar av länsstyrelsen, dit en ansökan om skydds jakt inkommit. För att bevilja en sådan ansökan krävs det, enligt jaktförordningen och EU:s art- och habitatdirektiv, att tre kriterier är uppfyllda, vart och ett för sig. Det ska vara fråga om en allvarlig skada, det får inte finnas någon annan lämplig lösning och bevarande av artens gynnsamma bevarandestatus får inte försvåras.

Kommissionen genomförde 2015–2016 en så kallad fitness check-utvärdering av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Efter utvärderingen drog kommissionen slutsatsen att naturvårdsdirektiven är mycket relevanta och ändamålsenliga. Eftersom kommissionen bedömer att direktivet fyller sina syften kommer inga förändringar att genomföras. Regeringens bedömning är att det därmed inte finns förutsättningar för att driva frågan om att flytta varg från bilaga 4, strikt skyddad, till bilaga 5, förvaltningsbar.

Anf. 16 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för försök till svar! År 2013 tog Sveriges riksdag beslut om att vi ska ha en vargstam på 170–270 vargar. Fastställandet av bevarandenivåer skulle ske inom intervallet 170–270. Det var tydligt i riksdagsbeslutet och propositionen. Man beslutade också att vargförnyringar inte skulle få ske i renkötselområden. Det stod också tydligt i propositionen.

Men vad har då hänt, fru talman? Av två möjliga fel gör regeringen båda felet. Man ökar vargstammen till över 270, och man tillåter nu vargförnyringar i just renkötselområden, tvärt emot vad som skrevs i propositionen och vad som beslutades.

Dessutom, fru talman, försöker ministern i sitt svar lägga över ansvaret på domstolar och naturvårdsverk. Jag vill bara upplysa ministern om att det högsta beslutande organet i Sverige är Sveriges riksdag. Vi stiftar lagar och regler, och de ska följas av såväl individer här i landet som av regeringen och naturvårdsverk.

Fru talman! Den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen har uppenbarligen struntat helt i riksdagsbeslutet från 2013.

Fru talman! Sveriges riksdag är Sveriges högsta beslutande organ. Detta är riksdagen. Det är här vi tar besluten som både regeringar och landets invånare faktiskt måste rätta sig efter. Det är därför helt bedrövligt att ministern och regeringen struntar i riksdagens beslut. Samma regering åker runt i världen och talar om demokrati. De påstår att andra hotar demokratin

samtidigt som de själva struntar i beslut som fattats demokratiskt här i riksdagen. Det är allvarligt, mycket allvarligt.

Fru talman! Om nu regeringen vill ändra beslutet från 2013, vilket är fullt möjligt, borde väl regeringen återkomma till riksdagen för att förankra det och fatta nya beslut. Varför har regeringen inte gjort det?

År 2015 gav regeringen i stället Naturvårdsverket i uppgift att se över antalet vargar, men trots att det stod i beslutet från 2013 att antalet vargar skulle bestämmas till 170–270 fattade Naturvårdsverket beslutet att vi behöver 300 vargar i Sverige. Det stora problemet är att vi har för mycket varg i Sverige. Om vi ska klara av både den biologiska mångfalden och den ökade matproduktion som vi vill ha i landet kan vi inte ha denna stora vargstam. Detta var också anledningen till att riksdagen fattade beslutet att vi ska ligga mellan 170 och 270 vargar.

Jag tänkte ställa några frågor här i dag som jag hoppas att ministern ska svara på. Varför återkom regeringen inte till riksdagen angående antalet? Det var väl fullt möjligt att förankra den nya ståndpunkten här i riksdagen? I dag har vi inte 300 vargar i landet, utan vi har 400, kanske uppemot 500. Det är långt från Naturvårdsverkets rekommenderade nivå på 300. Så varför har regeringen och ministern inte återkommit för att förankra det nya?

Sedan, fru talman, vill jag gärna fråga: Har ministern varit ute och besökt en gård som blivit drabbad av vargattacker? Och vem är det som bestämmer och lägger fast lagar, regler och gränser här i Sverige – är det Naturvårdsverket eller Sveriges riksdag?

Anf. 17 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag vill tacka minister Bolund för svaret, men jag förvånas över att minister Bolund inte en enda gång i sitt svar nämner oro – människors oro ute på landsbygden. För det är den som står i fokus här.

Någon gång måste vi komma vidare i rovdjursdebatten, inte minst för att människor på landsbygden ska få förtroende för riksdagen och för att visa att vi sätter deras trygghet i främsta rummet.

Fru talman! Vad blir konsekvenserna när trygghetsfrågorna inte tas på allvar av riksdagen och regeringen? Det är en viktig fråga att ställa. Jag tycker att man ska titta på de sönderslitna lantbruksdjur och tamdjur som finns runt om. Man ska lyssna på föräldrar som inte törs släppa ut sina barn på gården för att deras mark korsas av flera vargrevir. Man ska ta på allvar att förskolor inte törs låta barnen vara ute och leka på gården på grund av att det finns kringströvande varg.

Fru talman! Frågan är vad det får för konsekvenser när regeringen skickar signalen ”nej, vi behöver inte agera här”? I stället vrider man på kranen lite till och släpper ut lite mer otrygghet. Jag vill påstå att proppen har gått ur helt efter att Miljöpartiet har fått sitta vid makten och påverka hur rovdjurspolitiken ska utformas. Att det verkligen är så ser man när man tittar på den värmländska kartan.

Vi kan väl för en stund lägga bort MVP och GYBS och faktiskt prata om människors trygghet, för det är den som ska stå i främsta rummet i denna evighetslånga vargdebatt. Där, fru talman, har miljöministern missat hela poängen. I ministerns svar nämner han inte den saken, och detta säger vilken prioritering som görs. Jag tycker att det är riktigt respektlöst att sätta

vargens frihet framför barns rättigheter att känna sig trygga och vara ute och leka och framför föräldrars trygghet i att släppa ut barnen.

Fru talman! Jag undrar om ministern verkligen har stannat upp och funderat över varför alla dessa frågor om vargen hela tiden ställs. Jag är hyfsat säker på att det beror på att ett stort antal människor, tillika väljare, på landsbygden upplever en enorm otrygghet och kontaktar oss förtroendevalda för att få gehör.

Min fråga till minister Bolund blir: Hur tänker ministern hantera människors känsla av otrygghet ute på landsbygden och i de allra vargtätaste länen, som mitt Värmland?

För att få ordning på jakt- och viltfrågorna är det dags att regeringen gör det som den har blivit tillsagd att göra. Nu har det gått sex år sedan miljö- och jordbruksutskottet lade fram ett utskottsinitiativ om att en viltmyndighet skulle inrättas. Regeringen visar tydligt att den struntar i riksdagens uppmaning. Jag kan tycka att det är mycket märkligt med tanke på den oerhörda väljargrupp som har ett intresse för denna fråga men framför allt alla människor som känner en otrygghet på landsbygden därför att det finns så extremt många vargar i deras närområde.

Anf. 18 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för svaret på interpellationen. Det var inte så mycket till svar, men jag tackar ändå. Jag hade heller inte väntat mig något direkt svar.

Det är anmärkningsvärt att man så strikt använder sig av ett nära på trettioårigt direktiv, som får styra över en art, i detta fall vargen, som ska anses vara strikt skyddad eller förvaltningsbar genom jakt.

Situationen nere på kontinenten ska vara underordnad och helt sakna betydelse för hur den svenska verkligheten ser ut. Så måste det vara.

Vi hade 15–20 vargar när habitatdirektivet tillkom här i Sverige, och vid den senaste inventeringen hade vi 365. Med den föryngringstakt som sker utan regelbundna licensjakter och med svårigheterna att få till skyddsjakt är vi på väg mot en situation med 400–500 vargar. Stammen måste nu med råge anses ha uppnått gynnsam bevarandestatus och därmed kunna flyttas över från strikt skyddad till förvaltningsbar.

Bilagorna till art- och habitatdirektivet måste få en ökad flexibilitet så att rådande fakta, lokal hänsyn och forskning får större betydelse i beslutsunderlagen. Direktivets bilagor bör vara mindre statiska och mer flexibla, med andra ord mer anpassade till naturens, viltets och samhällets förändringar. Det är dags nu att i bilagorna flytta vargen från ett strikt skydd till att bli en förvaltningsbar art. Vi vill få till ett förvaltningssystem som gör att människor känner tilltro till såväl samhället som vargförvaltningen.

Fru talman! Ett stort och allvarligt problem är att myndigheterna inte genomför den vargpolitik som är beslutad. Att staten genomför det som riksdagen beslutat är faktiskt inget högt ställt krav i en demokrati. I maj 2020 gav fem partier regeringen ett tillkännagivande om att regeringen ska genomföra den rovdjurspolitik som beslutades 2013 och att ansvarig myndighet ska få tydligare direktiv.

Det är talande att en så tydlig majoritet i riksdagen får upplysa och informera om att beslutad politik ska genomföras. Tillkännagivandet handlar om att vargpolitiken inte ska bli mer släpphänt avseende antal djur och koncentrationer utan snarare förverkliga besluten. Vi vet att riksdagen

fortfarande, snart åtta år efter riksdagsbeslutet, vill ha en aktiv förvaltning av vargen och att beslutad inriktning ligger fast.

Kan ministern här och nu svara på hur regeringen hanterar tillkännagivandet? Det är regeringen som via myndigheterna ska genomföra det som riksdagen beslutar.

Det behövs en licensjakt som reglerar stammens storlek. Detta är vi övertygade om i många partier. Det är för svårt att få skyddsjakt, och vi ser att koncentrationerna i vargrika områden ökar trots att de ska minska. Vi hoppas därför att regeringen tar tillfället i akt och är tydlig mot myndigheterna i enlighet med politiska beslut. Att staten genomför det som riksdagen har beslutat är faktiskt inga högt ställda krav i en demokrati.

Licensjakten måste minska koncentrationerna i de län där vargstammen är som tätast, och licensjakten måste sedan ske återkommande, annars får vi en ohållbar situation här i bygden. När arten har gynnsam bevarandestatus ska den anses förvaltningsbar, inte vara strikt skyddad i bilagorna. Det är inte så det är tänkt och menat från början i direktiven.

Anf. 19 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Marléne Lund Kopparklint, Runar Filper och Sten Bergheden har ställt ett antal väldigt relevanta frågor om varg. Därför valde jag att gå upp i debatten. Jag tycker dock inte att de får särskilt många bra svar av ministern på sina frågor.

Vi har i denna församling, Sveriges riksdag, beslutat om ett högsta antal vargar som vi ska ha i Sverige. Ändå slingrar sig regeringen och hänvisar till någonting annat. Vi har vetenskap och forskning, och vetenskap och forskning är jättebra. Men det finns forskning som visar olika saker. I art- och habitatdirektivets bilaga 1 kan vi läsa att vi ska främja forskning och att vi ska lägga stor vikt vid hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov. Men denna forskning är, försiktigt sagt, ganska obefintlig.

Art- och habitatdirektivet är det styrande dokumentet. Kommissionen har en kommitté som ska ge råd till medlemsländerna om hur direktivet ska tolkas. Här verkar Naturvårdsverket ha fått fri tolkningsrätt från regeringen, förbi både riksdag och regering. Samtidigt bortser verket från direktivets faktiska text. I stället väljer man att förhålla sig till ej bindande rekommendationer och vägledningar. Jag tänker att det är ganska lätt att gå vilse bland alla forskningsrapporter som produceras i strid ström. Några innehåller bra fakta, men många består också av tyckanden och farhågor.

De rekommendationer som kommissionen har skapat går mycket längre än direktivets text. I Sverige har Naturvårdsverket fått tolka rekommendationerna som bindande och använder dem som juridiska styrdokument.

Fru talman! Vargen känner inte nationsgränser. Den vet inte om den är i Sverige eller i Norge. Precis som i direktivets beskrivning av territory måste utbredningsområdet definieras som artens naturliga område, det vill säga Skandinavien. Det gör vi inte i dag, men det borde vi göra.

Sedan har vi detta med trygghet, som Marléne Lund Kopparklint var inne på. Jag upplever att ministern glider på svaret om hur han ämnar verka för att säkra tryggheten på landsbygden, i synnerhet i de vargtätaste länen som Marléne Lund Kopparklint representerar. Man längtar inte efter att ha en varg inpå knuten och att behöva vara orolig när barnen ska gå till skolan och om de ska kunna gå till bussen eller om man faktiskt måste skjutsa dem i stället. Man ska inte behöva vara orolig för att man inte ska kunna

gå ut och gå med hunden och för att man inte ska kunna ge sig ut och springa när man vill. Att ha en varg gåendes emot en när man är ute med hunden är ingenting som man njuter av.

Det är naturligtvis en fantastisk naturupplevelse att få träffa en varg i det fria. Men man får inte glömma, fru talman, att vargen är ett rovdjur. Vargen är det största vilda hunddjuret. En fullvuxen varg väger mellan 30 och 50 kilo och är en typisk toppredator. Det är bara människan och tigern som utgör ett hot mot vargen, och såvitt jag vet har vi inte så många tigrar här. Men vi har väldigt gott om människor. Speciellt ute på landsbygden rör man sig ofta ensam. Man skickar barnen ensamma till skolan, till bussen eller någon annanstans. Det är mörkt på kvällen och dålig belysning när man går hem från jobbet eller från någonting annat.

De problem som uppstår när det är för många vargar är att de tar sig allt närmare samhällena. Jag har själv upplevt det, fru talman, hemma i Haninge runt radhusknuten, på skolgården. Och häromåret tömde vargen en hel fårhage i Södertälje.

Man kan inte ha vargar kring skolor och förskolor. Därför återstår den fråga som Marléne Lund Kopparklint har ställt: Vad ämnar statsrådet göra för att säkra tryggheten på landsbygden? Det kan inte vara möjligt att man ska behöva välja om man ska kunna bo kvar eller inte för att det går vargar runt husknuten.

Anf. 20 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar alla debattörer. Detta är viktiga frågor. Jag glad att vi kan föra diskussionen i Sveriges riksdag om dessa frågor som berör många människor.

Samtidigt är det viktigt att notera vad de beslut som fattas i riksdagen faktiskt handlar om. Vad är det man beslutar om? Det beslut som togs 2013 var ett beslut som just handlade om vad man skulle skicka in till EU-kommissionen för Sveriges rapportering till art- och habitatdirektivet – referensvärdet. Där var det viktigt, vilket jag hoppas att ledamöterna noterar, att Naturvårdsverket också följde detta beslut, det vill säga att man skickade in ett referensvärde på 270 vargar. Det beslut som fattades med ett intervall var inte möjligt att skicka in helt enkelt för att det stred mot de regler som vi gemensamt – medlemsländerna – har satt upp på EU-nivå. Jag hoppas att man har respekt för det och att man inte tvingar en myndighet att bryta mot gemensamma EU-regler.

Det som också är viktigt att notera är att det i beslutet också sas att man, enligt propositionen, skulle ge Naturvårdsverket i uppdrag att bedöma det exakta referensvärdet för varg och rapportera det till EU-kommissionen. Enligt de riktlinjer som finns ska det göras med jämna mellanrum. Därför gav regeringen 2015 ett uppdrag till Naturvårdsverket när det gäller referensvärdet, helt enkelt för att det kommit ny kunskap. Under tidens gång utvecklas kunskapen. Det noterades att det finns en högre inavelsgrad än vad som ingick i den studie och analys som gjordes tidigare. Det är också det som har lett till ett brett vetenskapligt grundat underlag som har gjort att man har fått uppdaterade analyser. Med denna analys som grund utredde man vad som krävs för att populationen ska ha en gemensam bevarandestatus. Denna analys visar att det behövs minst 300 vargar.

Detta är vetenskap, och det är det som också EU-reglerna faktiskt baseras på. Länderna ska basera sina ställningstaganden när det gäller referens-

värden på vetenskapen. Denna forskning har testats ordentligt. Den har testats genom att man diskuterar med olika forskare och landar i ett värde. Men den har också testats, vilket är ganska unikt, i en domstolsprövning där Högsta förvaltningsdomstolen som sagt kom fram till att underlaget var relevant och rätt.

Då är frågan: Menar ledamöterna att man ska gå emot domstolen i detta fall och överklaga domen?

Någonstans måste vi vara medvetna om vilken verklighet vi befinner oss i. Sverige är medlem i EU precis som de övriga medlemsländerna i EU-27. Det gör att de regelverk som vi bestämmer på EU-nivå gäller för alla medlemsländer, inklusive Sverige. Är man inte nöjd med dessa regler kan man försöka påverka, och det gör Sverige också vid många tillfällen. I detta fall har det nyligen gjorts en prövning av art- och habitatdirektivet. Man kom fram till att det är relevant vetenskapligt. Det är inte föråldrat utan styr på rätt sätt enligt EU:s bedömning.

Då är frågan: Ska man förhålla sig till det, eller vad är alternativet till att acceptera de beslut som tas på EU-nivå och som är bindande för länderna? Vill ledamöterna att man ska gå emot detta beslut, eller är det ledamöternas åsikt att vi ska gå ur EU för att inte omfattas av de gemensamma EU-regelverken? Det är fortfarande lite svårt att förstå.

Jag tycker att det är otroligt viktigt att det är tryggt att leva i hela Sverige. Det är därför som vi också har ersättning för den som har blivit drabbad av varganfall. Ersättningen har i år ökat till 100 procent, till skillnad från 80 procent som gällde till exempel under den tidigare moderatledda regeringen. Men vi har också möjlighet till skydds jakt, och vi har ökat kunskapen om närgångna vargar och hur de ska hanteras.

Anf. 21 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag kan börja med ministerns senaste inlägg. Det som vi begär är mycket enkelt. Vi begär faktiskt att denna regering följer riksdagens beslut. Om man har tänkt att göra någonting annat, eller tycker att man måste göra någonting annat, då återkommer man i rimlighetens namn till Sveriges riksdag och förankrar det och talar om att man nu måste göra någonting annat och korrigera beslutet. Det har inte skett.

Man har i stället gett Naturvårdsverket fria möjligheter att fortsätta utvecklingen mot allt fler vargar i Sverige. EU har inte sagt att vi behöver ha 450–500 vargar i Sverige. EU har heller inte sagt att vi ska behöva ha vargföryngring i renskötselområden, vilket regeringen nu har gett Naturvårdsverket möjlighet att genomföra.

Detta är två beslut som strider mot vad riksdagen har fattat beslut om, och de har inte återförankrats här i riksdagen. Detta är allvarligt. Riksdagen är landets högsta beslutande organ. Såväl individer som regeringen ska följa de beslut som tas här – annars tar man andra beslut.

Jag har fortfarande inte fått något svar från ministern på varför man inte återkom till riksdagen för att förankra detta.

Jag har fortfarande inte fått något svar på varför vi i detta läge, när Naturvårdsverket har kommit fram till att vi ska ha minst 300 vargar, ska behöva ha 400–500 vargar i Sverige eller på vad regeringen har gjort för att minska det tryck som finns ute på landsbygden.

Jag fick heller inget svar på om ministern har varit ute och besökt några av de vargdrabbade gårdar runt om i landet som har fått sina får dödade

eller skadade. Fårén har kastat sina foster, och det är svårt att få dem dräk-
tiga igen. Jag hoppas att ministern har besökt dem och diskuterat.

Jag har varit på besök nere i Ulricehamn och diskuterat ett helt nytt
vargrevir där. Människor är nu oroliga för att ha sina djur ute i hagarna.
Vilda djur dödas runt gården, och folk överväger nu att lägga av med att
ha tamboskap. Miljöministern borde ju även vara minister för miljön på
landsbygden.

Vi har den biologiska mångfald och de betande djur som behöver fin-
nas där ute. Vi ska producera mat här i landet; vi ska inte producera en
vargstam som är för stor och som vi inte har möjlighet att reglera.

Det är klart att vi kan genomföra detta i Sverige. Vi har en majoritet
här i riksdagen som vill minska vargstammen. Men regeringen motarbetar
detta och har lämnat över hela ansvaret till Naturvårdsverket. Man kan inte
gömma sig bakom Naturvårdsverket. Det är ministern och regeringen som
är de högsta ansvariga för den politik som genomförs här i landet, oavsett
om det sedan är myndigheterna som verkställer den.

Medan människor på landsbygden får slåss mot dålig lönsamhet och
får kämpa för sina gårdar avsätter staten resurser, personal och tid för att
kolla att antalet vargar ökar i Sverige. Detta är ett hån mot landsbygden.

Den här regeringen har ju bättre koll på vargarna än vad man har på
den grova brottsligheten här i landet. Det är knappast fler vargar som
landsbygden behöver för att växa och utvecklas. Det finns en majoritet här
i riksdagen för att minska antalet vargar betydligt.

Jag hoppas få svar av ministern och vill gärna upprepa frågorna; jag
hoppas att ministern har skrivit ned dem.

Jag vill också fråga ministern: Är den biologiska mångfalden mindre
viktig än att vargen får utvecklas fritt på landsbygden?

Anf. 22 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! När man sitter och lyssnar på minister Bolund behöver
man väcka minnet lite, tror jag. Varför togs detta beslut i riksdagen från
början? Var det för den biologiska mångfalden, eller var det för att be-
gränsa stammen så att den inte skulle växa sig alltför stor?

Jag tror att mycket handlade om människors trygghet. Inför detta beslut
tror jag nog att människor hade riktat sig till sina lokala politiker för att få
hjälp eftersom de såg att vargstammen höll på att bli för stor.

Fru talman! Forskning i all ära – minister Bolund pratar om det, och
det ligger till grund för de beslut som vi tog 2013. Men jag skulle vilja
ställa en fråga till minister Bolund: Var är forskningen om hur vargen på-
verkar människors vardag och om de ekonomiska förluster som människor
får ta när de får lägga ned sina företag för att de inte mäktar med att driva
dem? Människor kommer ut på morgonen med sina barn och får se sön-
derslitna får och tackor som stöter bort sina foster – var finns forskningen
kring det? Var finns analyserna från regeringen när det gäller detta? Var
finns minister Bolund ute på landsbygden? Pratar han med de människor
som råkar ut för det här? Det är en relevant fråga.

Vi behöver inte gå ur EU för att minska vår vargstam, för detta är ett
beslut som vi själva, av någon outgrundlig anledning, har tagit genom Na-
turvårdsverket.

Fru talman! På frågor om när viltmyndigheten ska komma igång blir
ofta svaret att detta fortfarande bereds. En viltmyndighet skulle ju vara

lösningen när det gäller dessa frågor. Det här är näst intill skattretande – hur länge kan man bereda en fråga? Endera sitter tjänstemännen och fikar hela dagarna, vilket jag inte tror är sant, eller är det ett faktum att regeringen stretar emot riksdagens tillkännagivande, trots att detta är en oerhört viktig fråga för Sverige.

Fru talman! Jag tycker att det här är respektlöst mot väljarna och mot de människor som känner denna otrygghet. Alla vet att vi förtroendevalda är en länk mellan väljare och viktiga frågor som de vill att vi ska ta upp i riksdagen och som vi även har tagit upp i riksdagen och fattat beslut om. Detta är en fråga som tusentals väljare har fört fram – de vill ha en viltmyndighet. Därför är det helt makalöst att regeringen förhalar arbetet genom att bereda frågan, eller vad man nu håller på med.

Det är också provokativt att regeringen i stället för att flytta bort arbetsuppgifter från Naturvårdsverket lägger på ytterligare arbetsuppgifter. Regeringen lägger ut uppdrag om att man ska hålla på med det som jägarna tidigare har gjort och lägga ut pengar till olika organisationer som ska ägna sig åt viltvård och annat. Är det demokrati att göra så när en riksdagsmajoritet har sagt något helt annat?

Det är nu viktigt att regeringen slutar med detta och inrättar den viltmyndighet som riksdagen har riktat ett tillkännagivande om, så att vi får ordning på rovdjursdebatten och, framför allt, tar människors rädsla på allvar.

Jag tycker verkligen att minister Bolund ska ta sig ut på landsbygden och lyssna till vad människor har att säga i denna fråga.

Anf. 23 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Även om jag inte fick något vidare svar tackar jag ministern för hans försök.

När en art har gynnsam bevarandestatus ska den flyttas från strikt skyddad till förvaltningsbar. Detta gäller bland annat varg, som borde vara förvaltningsbar i enlighet med EU:s art- och habitatdirektiv. Det är inte att bryta mot några EU-regler som ministern sa. Ministern tar helt enkelt med sig detta faktum till Bryssel för Sveriges räkning – svårare än så är det inte.

Riksdagen har markerat att vargpolitiken ska genomföras. Sverigedemokraterna har länge påtalat att myndigheterna inte genomför den vargpolitik som är beslutad. Vi har sett en riksdagsmajoritet genom tillkännagivanden gång på gång i olika frågor. Jag upprepar: Att staten genomför det som riksdagen beslutar är inga högt ställda krav i en demokrati.

Licensjakt måste genomföras för att minska koncentrationen i de län där vargstammen är tätast, och licensjakt ska sedan ske återkommande. Regelverket måste möjliggöra skyddsjaktsbeslut vid första vargangrepp på till exempel hund.

Hur ser statsrådet på att Naturvårdsverket inte följer riksdagsbeslutet om gränsen för gynnsam bevarandestatus utan i stället kör över det beslut som fattats av våra folkvalda? Riksdagsbeslutet sa att gynnsam bevarandestatus skulle ligga någonstans mellan 170 och 270 vargar, och Naturvårdsverket beslutade att det skulle vara 270. Så långt bra, men Naturvårdsverket tog i strid med riksdagens vilja beslut om en ny nivå på minst 300 vargar.

Sedan körde Naturvårdsverket över demokratiska beslut från viltförvaltningsdelegationen och slog fast att det ska finnas vargföryngringar i

Jämtland, som föregående talare här tog upp. Detta skedde trots att länets viltförvaltningsdelegation med majoritet hade beslutat att Jämtland inte ska ha några vargar. Det sa till och med länsstyrelsen och landshövdingen i sitt samverkansråd.

Den demokratiska processen sätts ur spel när ett statligt verk fattar sådana här beslut som går tvärt emot vad en demokratiskt tillsatt grupp under länsstyrelsen har slagit fast. Vad tycker ministern om att demokratiskt fattade beslut inte följs? Kommer instruktioner och regleringsbrev till Naturvårdsverket att ses över och kunna ändras för att mer följa demokratiskt fattade beslut? Vilken verklighet lever man i om man förfäktar ett gammalt direktiv med 30 år på nacken i stället för att uppdatera sig till dagens situation?

Förvaltning av varg har blivit mer av naturvetenskap och forskning än vargens biologi, inavel och genetiska variation nedkokat till molekyler. Det har i stort sett varit allt fokus på detta. Det har dock varit lite eller inget fokus på de människor, tamdjur och näringar som drabbas. Dem har man inte tagit någon hänsyn till.

Anf. 24 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Minister Bolund var inne på att regeringen har ökat kunskaperna om närgångna vargar och hur de ska hanteras. Då tänkte jag spontant: Hur då? Hur ska den enskilda människan, som står där i sin ensamhet och möter vargen runt knuten, på skolgården eller var det nu är, skyddas av att regeringen har skaffat sig mer kunskaper? När man står där helt skyddslös är man inte så kaxig, kan jag lova. Hur ska de personer som lever med oro och otrygghet för att de har varg runt knuten känna sig tryggare för att regeringen har skaffat sig mer kunskaper? Ministern förminskar människornas oro. Jag tycker att det är osjyst.

Fru talman! Självförsörjningsgraden i Sverige behöver öka, naturligtvis utifrån olika faktorer men en är att någon måste föda upp djur så att vi får kött som vi kan äta. Alla är ju inte vegetarianer.

Vargen är en god simmare. Jag har nämnt i den här kammaren tidigare att vi i Stockholms län har väldigt mycket skärgård. Vargarna tar sig lätt in i beten som är öppna mot vatten. Man uppmanas att stängsla av mot havet och vattnet, men det kan inte vara rimligt att vi ska stängsla av hela Stockholms skärgård.

I Molstaberg, som ligger 50 minuter från kammaren, finns en gård som haft väldigt många vargattacker, både i hagar utan rovdjursavvisande stängsel och i hagar med rovdjursavvisande stängsel. De kom in trots stängsel.

När människor har haft upprepade vargangrepp på sina djur, kommit in i hagen och mötts av en massaker av blodiga djur som fortfarande lever men flämtar för att luftstrupen är skadad, då behöver regeringen ta det på allvar. Och att människor är oroliga behöver regeringen ta på allvar. Varför gör de inte det?

Anf. 25 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Som jag har sagt tidigare, men som kan vara värt att upprepa eftersom trygghetsfrågorna har kommit upp ett antal gånger, är det för mig och regeringen väldigt viktigt att man ska kunna känna trygghet i hela landet. Det är viktigt att vi hittar en möjlighet att ha en samexistens

mellan de rovdjur vi har – det är ju inte bara vargen utan många rovdjur – och de verksamheter som man bedriver runt om i vårt land.

Jag har nu varit miljöminister i tre månader under en brinnande pandemi, så möjligheten att göra studiebesök har varit begränsad för mig och alla oss i politiken.

Jag tycker att det är viktigt att lyssna till alla röster. Det är också något som jag avser att göra. Men det är viktigt att poängtera att vi har många system som vi har förstärkt för att göra det lättare för människor att ha fungerande verksamheter och inte utsättas för olika former av attacker.

Jämfört med tidigare regeringar, även den moderatledda regeringen, har vi förstärkt ersättningen till den som har blivit drabbad och även ersättningen för vargskyddsstängsel för att kunna se till att man inte får vargattacker. Ersättningarna har ökat från och med mars i år, så man kan nu få ersättning för 100 procent av kostnaderna, till skillnad från 80 procent som gällde när det var Moderaterna som styrde den här politiken.

Det finns möjlighet till skyddsjakt när vargar har kommit för nära eller utsatt människor och djur för fara. Naturvårdsverket har också möjlighet att besluta om licensjakt, om man bedömer att bevarandestatusen för vargen är uppfylld.

Till skillnad från vad som hörs här från talarstolen har vi ökat kunskapen när det gäller hur man kan hantera vargar som blir för närgångna. Det är en kunskap som sprids ut till hela landet, inte bara till regeringen.

Eftersom det verkar finnas en del missförstånd är det värt att poängtera att vi inte har ändrat lagstiftningen när det gäller rovdjursförvaltningen. Vi har en förordning från 2009, som beslutades under den tidigare regeringen, om förvaltningen av björn, varg, järv, lo och kungörn. Där finns en tydlig process som fortfarande följs. Den innebär att länsstyrelserna ska lämna förslag på minsta antal föryngringar per år som förvaltningen ska syfta till. Länsstyrelsernas förslag tas fram av länets viltförvaltningsdelegation och beslutas sedan i respektive samverkansråd som i sin tur lämnar förslagen vidare till Naturvårdsverket. Det är alltså långt ifrån bara inom en enda myndighet som det här arbetet bedrivs, utan det är ett stort och brett arbete. Som sagt finns det också möjlighet till licensjakt när det skulle vara möjligt.

Just för att vi inte har ändrat lagstiftningen har vi blivit kritiserade av EU-kommissionen. Vi har sedan 2011 ett öppet överträdelseärende, där EU-kommissionen gör gällande att Sverige genom att tillåta licensjakt på varg, som vi fortfarande gör, inte uppfyller våra åtaganden enligt direktivet. Kommissionen hänvisar såklart också till hur det ser ut i andra länder, till exempel Tyskland där det inte finns 300 eller 400 vargar utan 1 300 vargar eller Spanien där det finns 2 500 vargar eller Italien där det finns 2 400 vargar. EU-kommissionen ställer då frågan varför Sverige har en så låg nivå. Men vi har som sagt inte ändrat reglerna eller lagen.

EU-kommissionen anser att Sverige tillåter en alltför omfattande licensjakt på varg. Det finns också ett förhandsavgörande från EU-domstolen som kallas Tapioladomen. Den tydliggör att möjligheterna att besluta om undantag enligt art- och habitatdirektivet är begränsade och att de svenska myndigheterna ska ta förhandsavgörandet i beaktande och göra en sammanvägd bedömning av förutsättningarna inför ett eventuellt beslut om licensjakt på varg.

Vi har gemensamma EU-regelverk, vilket ledamöterna inte verkar vilja låtsas om, som är bindande för medlemsländerna och som vi har att följa som nation.

Prot. 2020/21:121
7 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 26 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Man blir förundrad över hur dåligt påläst ministern är i den här frågan. Han pratar om att vi har samma lagstiftning som vi har haft tidigare. Ja, det har vi. Skillnaden är att den här regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, har ökat antalet vargar upp till 450–500. Det är det som är problemet. Lagstiftningen fungerar, men ni har ju noll koll på vargutvecklingen här i landet. Det är det som skapar problem på landsbygden, inte lagstiftningen.

Sedan konstaterar jag att jag inte fick svar på mina frågor om varför regeringen inte har återkommit till riksdagen och förankrat sina beslut och varför man har struntat i beslutet angående föryngring i renskötselområden.

Jag kan också konstatera att ministern nämnde viltförvaltningsdelegationerna. Ja, vi har fattat två beslut här i riksdagen, 2015 och 2018, om att vi ska stärka upp viltförvaltningsdelegationerna nu när länsstyrelserna faktiskt försöker placera ut ännu mer varg i landet på regeringens uppdrag.

Det intressanta är att det första tillkännagivandet landade i att regeringen har tillsatt fler människor i viltdelegationerna som inte har med jakten och markägarskapet att göra. Därmed minskar man makten för markägare och jägare att ta ställning i de här frågorna. Det är som att sätta getabocken till trädgårdsmästare i viltförvaltningsdelegationen.

Den andra delen var ju att vi skulle stärka upp det regionala och lokala inflytandet 2018. Av det tillkännagivandet har regeringen inte gjort något. Även det beslutet har regeringen fullständigt struntat i trots att riksdagen tog det för drygt tre år sedan.

Fru talman! Ministern säger att det finns mycket varg i utlandet. Ja, men där jagar man varg. Man har inte länsstyrelser som åker omkring och skyddar varg i dessa områden. Man jagar varg för att hålla dem borta, men det gör vi inte i Sverige.

Anf. 27 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Det är mycket jag vill säga mina sista talarminuter, men jag tänker knyta an till att mitt och mina kollegors anföranden fokuserar på människors trygghet. Det måste ändå ligga till grund för debatten.

Ja, vi fattade ett beslut i riksdagen om att vargstammens referensvärde för gynnsam bevarandestatus ska vara 170–270 individer för att uppnå minsta livskraftiga population. Men Moderaterna anser att riksdagsbeslutet från 2013 behöver värderas om när situationen ser ut som den gör. Under rådande omständigheter med en mer förtätad vargpopulation i landet ska referensvärdet ligga i det nedre av spannet, 170 individer.

Jag tycker att man ska fästa vikt vid att det i art- och habitatdirektivets bilaga 1 står att man ska främja forskning och att det ska läggas stor vikt vid hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov. Det sistnämnda har regeringen och minister Bolund helt missat.

Minister Bolund svarar heller inte på min fråga hur regeringen ska hantera människors trygghet när stängsel inte räcker till. Det behövs ökad kunskap om hur man ska hantera vargen. Vad ska förskolepersonal använda

sig av när en varg stryker nära förskolan? Ska man använda sig av en tuta eller något?

Minister Bolund behöver svara på dessa frågor, för människors oro och otrygghet måste tas på allvar och sättas i främsta rummet i dessa frågor.

Jag ser fram emot fler debatter med minister Bolund där jag hoppas få svar på dessa frågor.

Anf. 28 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för hans försök att svara.

Jag måste fråga ministern: Varför har regeringen, med Miljöpartiet i spetsen i dessa frågor, så svårt att följa av Sveriges riksdag demokratiskt fattade beslut?

Ni har inte bara detta beslut att verkställa. År 2015 gjordes ett tillkännagivande om att inrätta en fristående viltmyndighet. Vad blev det av den? Det ligger fortfarande i utredningshögen. I maj 2020 gjordes ett tillkännagivande av en riksdagsmajoritet om att regeringen skulle genomföra den rovdjurspolitik som beslutades 2013. I december 2020 beslutade riksdagen om nya regler för skyddsjakt. Det är mycket ministrernas regering har att leva upp till, men svek efter svek har det blivit.

Demokratiskt fattade beslut ska såklart följas om ordet demokrati ska ha rätt klang. Men jag misstänker att inget av detta blir verklighet förrän efter 2022 när ett nytt regeringsunderlag med en renhårigare regering tar över rodret.

Så till det fullständiga övergreppet att skrota det ursprungliga allmänna uppdraget. Författningsändringarna har ingen majoritet i riksdagen utan är ett verk av Socialdemokraterna och Miljöpartiet i regering. Trots att det rör sig om jägarnas pengar väljer man att ta över allt större delar av jakt- och viltvårdsuppdraget. Det är provocerande för jägarkåren att se uppdraget försvinna in i en statlig myndighet. Detta kommer jag inom kort att ta upp i en egen interpellation i ämnet.

Anf. 29 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar interpellanterna för diskussionen. Det engagemang ledamöterna visar i frågan är värdefullt. Regeringen delar detta engagemang, även om det kanske inte låter så. Vi är väldigt engagerade i att rovdjur och övriga vilda djur ska kunna samexistera med människor i hela vårt land. Det är också därför vi har lagt mycket resurser på det och även ändrat regelverken när det gäller till exempel skadeförebyggande åtgärder. Målsättningen måste ju vara att det aldrig blir några angrepp. Därför ska vi jobba förebyggande för att förhindra vargattacker på tamboskap och att människor känner sig otrygga.

Det är också därför vi har ökat anslagen jämfört med vad som gällde under Moderaternas tid i regering, så nu kan man få 100 procents ersättning.

Det finns också möjlighet till skyddsjakt; det är värt att komma ihåg. Om det finns vargar som upplevs som farliga eller angriper kan de vargarna tas bort.

I slutändan är det vetenskapen som ska vägleda oss. Det är också det Sverige har skrivit under på i de EU-lagstiftningar som styr detta. Det är värt att påminna ledamöterna och allmänheten om att EU-direktiv som införs är direkt bindande för länderna och går över svensk lagstiftning.

Naturvårdsverket jobbar nu med en ny förvaltningsplan som ska presenteras under året, så vi kommer att få ny kunskap. Man kommer att titta på vilka politiska målsättningar som gäller, vilka grundläggande principer för förvaltningsarbetet som finns, vilka förvaltningsåtgärder som planeras för att nå målen och hur uppföljningen ska ske. Här kommer man också att redovisa vargstammens utveckling och status, vargens betydelse för människor, hur förvaltningen är organiserad, vilka juridiska ramar som gäller och vilken forskning som bedrivs om arten som har varit uppe här i dag.

Vi får alltså se fram emot mer kunskap i frågan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:677 om omsättningsstöd till företag med passiva delägare

Anf. 30 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson har frågat mig om jag avser att ta initiativ för att handelsbolag med passiva delägare ska kunna komma i fråga för stöd och inte falla mellan stolarna.

Regeringen arbetar intensivt med att hantera konsekvenserna av den pågående pandemin och har presenterat ett flertal stöd för att mildra de ekonomiska effekterna för företag och företagare.

Exempel på de stödåtgärder som regeringen tagit fram under pandemin är omställningsstöd, omsättningsstöd till enskilda näringsidkare, omsättningsstöd till handelsbolag, korttidspermittering, kreditgarantier, såsom Företagsakuten, lättnader i a-kassan för företagare och tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter.

Omsättningsstödet till handelsbolag med minst en fysisk person som delägare är ett ekonomiskt stöd som riktar sig till handelsbolag vars nettoomsättning minskat i större omfattning till följd av den pågående pandemin. Stödet för perioden mars 2020 till februari 2021 har gått att söka från den 29 mars 2021. Stödet lämnas till handelsbolag med minst en fysisk person som delägare om förutsättningarna för stöd uppfylls.

Regeringen har strävat efter att uppnå en likvärdighet mellan närliggande stöd. Förutsättningarna för att kunna ta del av omsättningsstöden ska vara lika oavsett om du är delägare i ett handelsbolag eller om du är enskild näringsidkare. Det är också av vikt att stöden inte uppmuntrar till fusk samtidigt som de ska vara mycket enkla att söka och handlägga för myndigheterna.

Fru talman! Just nu befinner vi oss i en tredje våg av smittspridning samtidigt som läget är allvarligt på arbetsmarknaden och för företagen. Regeringen har därför föreslagit att flera stöd, inklusive omsättningsstödet till handelsbolag med minst en fysisk person som delägare, förlängs juni ut – detta för att ytterligare stärka bland annat handelsbolags möjligheter att överbygga konsekvenserna av pandemin.

Avslutningsvis följer jag och regeringen noggrant de ekonomiska effekterna för företagen och överväger löpande behovet av erforderliga åtgärder för näringslivet.

Anf. 31 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret!

Jag vill börja med att uppmärksamma dem som följer debatten på att ett antal stöd som näringsministern räknade upp har kommit till bland annat för att Moderaterna har varit aktiva och för att det har funnits ett tryck från riksdagen som sedan har begärt att regeringen ska genomföra dem. Annars hade vi inte haft en del av dem. Det tog nämligen tid för regeringen att bestämma sig för vilka stöd man ville ha och på vilket sätt och om de över huvud taget skulle komma på plats. Till exempel kom stöden till de företag som drivs som enskild firma först i höstas.

Jag har begärt den här debatten på grund av att det finns en problematik med ett av stöden. Statsrådet tog upp att ”regeringen har strävat efter att uppnå en likvärdighet mellan närliggande stöd. Förutsättningarna för att kunna ta del av omsättningsstöden ska vara lika oavsett om du är delägare i ett handelsbolag eller om du är enskild näringsidkare”.

Det är just när det kommer till hänsynen till handelsbolag som det blir problem. De passiva ägarna är nämligen inte med i bolaget mer än med sina namn. Det finns annars ingen delaktighet, utan det är bara en ägare och en som får sin utkomst av näringen.

Stödet skulle bli mycket enkelt att söka och för myndigheter att handlägga. Men det har det inte alls blivit. Stödet ska också förlängas till juni ut. Men ifall det inte går att söka spelar det ingen roll.

Fru talman! Man ska ha ett stort omsättningstapp, 200 000 kronor, för att komma i fråga för att få stödet. De som nu har sökt har gjort det eftersom de tror att det ordnar sig. De har till och med kontaktat departementen, ringt runt och fått veta att det ska kunna lösas bara de når upp till den summan. Men tji fick de. Det är nämligen på det sättet att länsstyrelsen, som har fått i uppdrag av regeringen att betala ut företagsstöden, kräver att bolagen ska ta upp alla sina ägare i det som ska bedömas. Om det finns tre ägare i ett handelsbolag, varav en är aktiv och två är passiva, räknar man alltså in alla tre.

Det kan vara på det sättet att en person i handelsbolaget, den aktiva, jobbar med och lever av detta, till exempel inom besöksnäringen som vi ser har stora problem – tack vare restriktionerna. De andra två kan jobba som polis eller it-tekniker och har ingenting med bolagets värde att göra. Det handlar inte om fusk, utan det är så handelsbolag är konstruerade.

Jag vill veta på vilka grunder man har bestämt att det skulle utformas på detta sätt och varför just länsstyrelsen ska ha uppdraget. Om vi tittar på det som hänt med Tillväxtverket kan vi se att de inte hade rätt uppdrag från början. Det borde ha legat på Skatteverket. Jag vet att regeringen diskuterade var man skulle lägga det, och det hamnade på Tillväxtverket.

För mig blir det också här ett mischmasch när man ger uppdraget till länsstyrelsen trots att Skatteverket sitter på de uppgifter som gör att företagaren, med ett lätt knapptryck, skulle hamna rätt på en lista där det står att person A är aktiv och tjänar pengarna medan de andra två står på noll, eftersom de har eget företag på annat ställe eller är anställda i ett privat företag, i det offentliga eller på annat sätt. När regeringen utformar stödet på detta sätt drar man undan mattan för dessa företag. Det blir omöjligt för dem att söka.

Jag har några frågor till statsrådet. Var det meningen att det skulle bli så här? Är detta det förslag som man ville lägga fram, eller ser man en

problematik i det som hänt? Och varför valde man länsstyrelsen som utförare? Varför konstruerade man stödet utan att förstå och veta hur dessa handelsbolag fungerar? Det blir en konsekvens.

Det handlar inte om att det ska vara rättvist gentemot enskilda firmor. Ute i verkligheten fungerar ju företag olika och har olika former.

Det finns ett företag som har funnits i 22 år som nu inte kan få stöd.

Anf. 32 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson påstår att stöden som vi har utfärdat under pandemin har tillkommit på grund av Moderaterna. Det kan man ju påstå. När man är i opposition kan man påstå precis vad som helst. Det viktiga är vad man gör när man är i regeringsställning, fru talman.

Före pandemikrisen hade vi en mycket djup finanskris. Då ledde Moderaterna regeringen. Hur många stöd till företagen, till löntagarna eller till företagarna fanns det då, Ann-Charlotte Hammar Johnsson? Det fanns nära nog noll i direkta stöd. Det fanns en del kreditgarantier. Men detta är fakta.

Visst är det på det sättet – och det har varit bra – att vi under den här pandemin, särskilt initialt under förra året, har jobbat väldigt mycket tillsammans. Så tycker jag att det ska fungera. När landet, befolkningen, företagen och löntagarna hamnar i en sådan djup kris som i mars förra året är det viktigt att man lägger partisympatierna åt sidan och i stället gör sitt bästa för att hjälpas åt och lyssna på varandra. Det var precis vad vi gjorde. Det var väldigt bra. Jag hoppas innerligt att vi kan fortsätta med det framöver.

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson med flera moderater har gjort så att det uppfattas som att det inte utgår några stöd och som att företagen går omkull eftersom vi inte stöder dem. Jag kan verkligen förstå frustrationen hos företagen, särskilt i de branscher som sedan mars förra året har haft väldigt svårt att driva sina verksamheter, både på grund av pandemin och på grund av en del åtgärder och restriktioner som har införts för att stävja smittan och rädda människoliv.

Fru talman! Om man tittar på fakta ser man likväl att sedan mars förra året har nära nog 100 miljarder kronor från skattebetalarna utgått i olika typer av stöd till företagen och företagarna, därför att vi vill hjälpas åt. Vi vill se till att vi kan övervintra i den här situationen. Resultatet hittills – jag vill verkligen understryka hittills, eftersom vi fortfarande är i pandemin – är att vi i många stycken har lyckats hjälpa många av våra företag att övervintra. Det beror bland annat på många av de innovativa insatser som företagen själva har gjort för att ändå försöka att bedriva verksamheten på ett smittsäkert sätt. Men det beror naturligtvis också på de enorma stöd som skattebetalarna har bidragit med.

Varför säger jag detta? Jo, jag ser det i konkursstatistiken, fru talman. Den var lägre 2020 än 2019, som var ett normalt år. De tre första kvartalen 2021 var den också lägre än första kvartalet 2020.

Men vi är som sagt inte igenom detta. Vi kommer att behöva fortsätta följa utvecklingen och vara beredda att göra förändringar och förlängningar om det behövs.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson frågar varför vi har gjort just den här avvägningen. Det ska sägas att det inte är enkelt att, mitt i språnget, hitta

balansen mellan att hjälpa företagen och se till att regelverken är så enkla att de går att tillämpa så snabbt som möjligt och ändå ha avgränsningar som gör att det inte kan fuskas eller så att organiserad brottslighet inte kan ta del av många av stöden.

Visst sker det avgränsningar. Och tyvärr blir det alltid olika beroende på vilken sida av gränsen man hamnar på.

Anf. 33 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret! Det är glädjande att höra att statsrådet säger sig vilja samverka kring detta eftersom vi ju befinner oss i en pandemi. Det är väldigt viktigt, och vi har en gemensam uppgift för landet och dess fortsättning.

Därför blev jag lite beklämd när det i det skriftliga svaret jag fick inte står någonting om att vi samverkar kring stöden. Det sker först när jag tog upp att andra partier, bland annat mitt parti Moderaterna, har varit delaktiga för att få stöd på plats när regeringen inte har kommit med några förslag. Det hade varit ödmjukt av statsrådet om han tagit upp denna del för att inkludera andra partier i stället för att exkludera dem.

Låt mig återgå till det som min fråga handlade om och inte finanskrisen då det ju rådde andra förutsättningar. Statsrådet vill visst göra gällande att de är desamma under pandemin. Det som händer sker här och nu, och det är under pandemin som företagsstöden behövs.

Det är inte bara jag som har sett problematiken med gränsen 200 000 kronor vid omsättningsstödet för handelsbolagen. Företagarna har kontaktat Bolagsverket och fått beskedet att det finns problem här. Företagen vill nu söka stöd som enskild firma eftersom regeringen har konstruerat ett stöd som är en återvändsgränd. De kan inte söka det. Då kvittar det om stödet förlängs till juni, för om man inte kan söka det nu kan man inte söka det sedan.

Statsrådet säger här att detta inte är enkelt och att beslutet har fattats mitt i ett språng. Det har jag full förståelse för, och det har nog hela Sverige. Men det kommer ju ljussignaler – hallå, hallå, hallå – om att det här inte fungerar. Bolagsverket svarar företagen att det har blivit något konstigt med det hela och att de fått en kö för dem som vill ansöka om att bli enskild firma. Samtidigt säger Skatteverket att man inom regeringen har gjort en tankekur. Så här bör det inte fungera.

Om man skulle följa det som regeringen säger sig vilja göra innebär det svårigheter för länsstyrelsen. Om företagen ska ha 200 000 i omsättning måste man ta det gånger fyra. Då ska de också få pengarna gånger fyra, om de är fyra i ett bolag. Jag har försökt att tala om att ett handelsbolag inte fungerar på detta sätt så som konstruktionen ser ut.

Man kan tänka sig ett it-företag som startas av fyra personer där en är aktiv och de tre övriga har andra arbeten för att komma igång med företaget och driva det. En av dem har alltså sin utkomst av det. Det vore väldigt lätt för Skatteverket att titta på det här. Det står 0 kronor på de tre passiva. Alltså ska de inte räknas in. Det är den som är aktiv som ska ha stödet. Det är den som behöver det här och nu för att inte behöva ställa sig i kö till arbetsmarknadens förfogande, med risk för att andra som blir anställda mister jobbet. Det finns ju också en massa företag som är beroende av varandra. Om det finns en person mindre i den kön och vi har bolag som

fungerar väl vore det lycka för landet när vi väl kommer över kanten på pandemin.

Lyssnar statsrådet och hans medarbetare på Näringsdepartementet på de signaler som kommer? Det är en sak att något sådant händer, men det är en annan sak att säga: ”Vi hör och ser och har förstått att någonting har hänt som inte borde ha hänt. Och vi är villiga att gå tillbaka och skriva om förslaget.” Länsstyrelsen skulle kunna få ett utökat uppdrag så att de kan samverka med Skatteverket. Säg inte att det är svårt! Det är det inte. Det handlar om att vilja. Man kan göra väldigt mycket om man vill.

Återigen, statsrådet: Finns det en vilja att ändra och skruva i systemet?

Anf. 34 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Eftersom detta ändå är en formell debatt i Sveriges riksdag vill jag bara korrigera en uppgift så att det inte blir fel. Ann-Charlotte Hammar Johnsson har nu vid flera tillfällen sagt att gränsen är 200 000 kronor för både omsättningsstöd och omsättningsstöd till handelsbolag med minst *en* fysisk ägare. Men, fru talman, gränsen är 180 000 för dessa från november 2020 till februari 2021. Dessförinnan var gränsen 200 000, precis som Ann-Charlotte Hammar Johnsson säger, men den sänkte vi just på grund av den diskussion som pågick inom inte minst kultursfären där väldigt många ligger på en lägre nivå.

Låt mig återgå till interpellationen. Jag försökte vara tydlig, fru talman, men nu får jag kritik för att jag inte skrev allt i svaret. Det är dock trots allt det talade ordet som gäller, också i interpellationsdebatter. Min bild är att alla försökte hjälpas åt när vi initialt gick in i denna mycket djupa och breda kris i mars förra året. Regeringen och riksdagens utskott hade ett gott samarbete. Men för var och en som har följt debatten under hösten, vintern och våren är det uppenbart att Moderaterna har försökt skapa en viss bild för att vinna partipolitiska poäng. De hävdar hela tiden att alla dessa stöd har tillkommit på grund av Moderaterna.

Av detta skäl tog jag upp det här. När Moderaterna regerade under en djup kris, det vill säga finanskrisen, fanns inte något av dessa stöd. Det är lätt, fru talman, att i opposition säga att man gör allt här i världen och att allt gott kommer från en själv och allt ont kommer från regeringen.

Sanningen är, och det kan man vara ödmjuk och säga, att när vi gick in i den här krisen fick vi under väldigt kort tid och med stor hastighet ta fram ett stort antal av dessa stöd för att hjälpa företag och företagare att överbrygga krisen. Det gjorde vi för att rädda friska svenska företag men också för att rädda svenska jobb. Det har varit väldigt effektivt, hittills. Sedan vet vi inte hur framtiden blir. Vi alla sätter stort hopp till att verksamheterna och ekonomin kommer igång nu med hjälp av vaccineringen, men vi är tyvärr inte riktigt där än.

Till dags dato har, som jag har sagt tidigare, ett direkt stöd på närmare 100 miljarder utgått under väldigt tuffa omständigheter. Det är precis som det ska vara under riktigt djupa kriser. Vi hjälps åt.

När det gäller de specifika frågorna om omsättningsstödet och omsättningsstödet för handelsbolag med minst *en* fysisk delägare måste man sätta gränsen någonstans. Det var det jag försökte säga förut. Det finns även en annan diskussion som handlar om företagare som har startat sin verksamhet under pandemin och att de inte har någon jämförelsemånad. Även där blir det diskussion om gränser.

Vi har under hela pandemin försökt att ha en tät dialog med Svenskt Näringsliv, branschorganisationer och fackföreningar för att försöka skruva på och förbättra systemen så att de träffar rätt men inte är öppna för oseriösa eller för organiserad brottslighet. Jag ska ärligt säga att det är en balansakt. Varje gång man gör en förändring eller påför kontroller som dem som Ann-Charlotte Hammar Johnsson talar om blir det en fördröjning. Det är trots allt över hundra tusen företag som har sökt stöd.

Anf. 35 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaren!

Nu har statsrådet ägnat tid åt att berätta om finanskrisen i stället för pandemin. Det hade varit bättre att få höra om företagens situation än att han förvanskade mina ord om att Moderaterna har varit delaktiga och drivit på för att få igenom stöd som regeringen inte var villig att ta fram.

Fru talman! I de avslutande raderna i statsrådets skriftliga svar står det på följande sätt: ”Avslutningsvis följer jag och regeringen noggrant de ekonomiska effekterna för företagen och överväger löpande behovet av erforderliga åtgärder för näringslivet.” Det är för ett av dessa stöds skull som jag står här i dag. Det finns säkert många fler exempel på andra områden. Men när man inrättar ett stöd och ser att det uppenbart inte får den effekt som man tänkt, är man då villig att skruva i systemet eller är man nöjd med att bara ha ett papper med en lista över stöd? Utifrån det kan någon säga att detta stöd kan den här gruppen inte söka.

Helt plötsligt har man inte koll på att handelsbolag, ofta mindre, med passiva ägare och en aktiv ägare – det är så man startar dessa bolag – bedöms i klump. Folk som inte får sin utkomst från detta hamnar i situationen att de ska räknas med för att bolaget ska få ett stöd. Följden blir som om man sa: ”Sök gärna våra stöd. Men stopp! Du kan inte få det.” Länsstyrelsen kan inte kontrollera detta, och de kan inte bedöma de passiva delägarna.

Min fråga kvarstår: Är regeringen villig att gå hem och skruva i systemet så att det är möjligt att få det här stödet? Vi talar ju om viktiga saker. Dessa personer är aktiva. Ett handelsbolag med dessa förutsättningar jobbar så här. Det är så det fungerar i verkligheten. Kommer alltså statsrådet och Näringsdepartementet att ge ett uppdrag till Skatteverket och länsstyrelsen? Jag vet ju att man inom departementet har diskuterat frågan men kommit fram till att det hela är svårt.

Anf. 36 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag kan försäkra ledamoten att detta har dominerat såväl mitt som regeringens och departementets arbete sedan mars förra året då vi gick in i krisen. Vi har försökt få fram erforderliga åtgärder för att vi ska kunna övervintra under den här eländiga pandemin.

Vi kommer att fortsätta med det. Även om vi naturligtvis känner stort hopp nu när vaccineringen är igång på bredden och en stor andel av våra pensionärer är vaccinerade kan vi ändå inte blåsa faran över, för det kan ju komma en backlash. Då måste man, precis som jag sa i mitt interpellationssvar, fortsatt följa frågan närmare och vara beredd att vidta de åtgärder som krävs för att se till att vi kan hjälpas åt även på upploppet, vilket vi alla hoppas att det är.

När det gäller frågorna om stöden vill jag bara påpeka för Ann-Charlotte Hammar Johnsson att såväl handelsbolag som enskilda näringsidkare och aktieföretag kan söka inte bara ett av dessa stöd. Man kan ju söka ett flertal av dessa stöd, och många gör det också. Det är därför det har gjorts närmare 100 miljarder i utbetalningar sedan mars förra året av olika typer av stöd till våra företag. Det som hitintills är glädjande är att stöden tycks ha varit effektiva, naturligtvis i kombination med den stora ansträngning som många av företagen har gjort själva för att försöka hitta lösningar.

Som sagt kommer vi att fortsätta följa detta. Om man behöver skruva på saker och ting för att se till att de här stöden får den effekt vi önskar är det klart att jag är beredd att göra det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:590 om återinförda skatter

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Kjell Jansson har frågat mig om jag med anledning av Jämlikhetskommissionens betänkande har för avsikt att införa någon form av gåvoskatt, arvsskatt eller fastighetsskatt samt om jag har för avsikt att höja kapitalskatterna eller har någon ambition att avveckla rotavdraget.

Vägledande för skattepolitiken är att skattebetalarna ska ha ett högt förtroende för skattesystemet och att skatter tas ut på ett rättssäkert sätt. Det är viktigt att upprätthålla stabila och förutsägbara regler. Det är också önskvärt att reglerna bygger på breda politiska överenskommelser. Skälet är att förändrade skatteregler kan ha en betydande påverkan både på individernas enskilda ekonomiska förutsättningar och finansiella position och på den sammanlagda efterfrågan i ekonomin.

Jämlikhetskommissionen lämnade den 6 augusti förra året sitt betänkande till regeringen. Som jag tidigare svarat Kjell Jansson har betänkandet remitterats, och sista svarsdag var den 12 april. Remissvaren bereds nu i Regeringskansliet. Betänkandet innehöll emellertid inga lagförslag på skatteområdet.

Anf. 38 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Sverige har högst skattetryck i världen. Det är inget nytt. Det vet alla om. Statens totala skatteintäkter är 2 100 miljarder årligen. Många av våra invånare betalar upp till 70 procent av sin inkomst i skatt – 30 procent i kommunalskatt, 22 procent i statlig skatt över brytpunkten samt moms och punktskatter. Staten är vinnare i alla lägen på framgångsrika och driftiga människor.

Varje felanvänd skattekrona är en stöld från folket, sa den socialdemokratiska ingenjören Gustav Möller en gång i världen. Vad har staten för legitimitet att ta ut så höga skatter? Svaret är ganska enkelt. Det är socialism och en övertro på att staten ska sköta det mesta i samhället som kan göras effektivare och bättre i den privata sektorn. Syftet är att fördela om pengar enligt den socialistiska ideologin, till delar godtyckligt.

Skatterna borde sänkas i större omfattning. Då kommer mer kapital ut på marknaden. Det skapar högre skatteintäkter för staten. Det är också förmögenhetsbildande för enskilda människor och kommer att driva fram nya jobb.

Fastighetsskatten är en omstridd skatt som till stor del förtjänstfullt avskaffades under regeringen Reinfeldt. Då var den 1,2 procent av taxeringsvärdet. Den är oerhört skadlig både för privatpersoner och för den totala ekonomin. Dessutom är den konfiskatorisk, då den betalas med redan skattade pengar, vilket gör att den kraftigt minskar folks förmögenhet.

Flera statliga utredningar, bland annat Klas Eklunds utredning åt ESO, föreslår att fastighetsskatten återinförs. Jämställdhetsutredningen föreslår återinförande av förmögenhetsskatt, fastighetsskatt, arvsskatt och gåvoskatt. Det är rent kommunistiska förslag.

Men även Socialdemokraternas tre största distrikt i landet, Stockholm med Anders Ygeman i spetsen, Göteborg och Skåne har på sina stämmor beslutat att fastighetsskatten ska återinföras. Självklart sluter Vänsterpartiet och Miljöpartiet upp i kören om återinförd fastighetsskatt, då de i alla lägen vill stärka staten och förminska enskilda människor.

Min fråga till finansministern är: Kommer finansministern att återinföra den konfiskatoriska fastighetsskatten? Om så är fallet kommer den att drabba Stockholmsregionen väldigt hårt. Vanligt hederligt folk som byggjobbare, sjuksköterskor, lärare, poliser, brandmän och företagare kommer att få betala 30 000, 40 000, 50 000, 60 000 eller 70 000 årligen för sin bostadsrätt eller villa.

Fru talman! Kommer Magdalena Andersson och Socialdemokraterna att driva folk från hus och hem? Finansministern är svaret skyldig. Det skulle vara ett dråpslag för Stockholmsregionen, där vi generellt har de högsta värdena i landet på våra bostäder. Människor i Stockholmsregionen som bor i bostadsrätter och småhus kommer att bli hänsynslöst beskattade.

Fru talman! Kommer Magdalena Andersson och Socialdemokraterna att driva folk från hus och hem?

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Eftersom Kjell Jansson tycks följa den interna socialdemokratiska debatten väldigt noggrant utgår jag från att Kjell Jansson också har hört de uttalanden som både statsministern, det vill säga partiordföranden, och jag, som är ekonomisk-politisk talesperson, har gjort vad gäller fastighetsskatten. Jag är därför lite förvånad över att Kjell Jansson säger att jag är svaret skyldig. Kjell Jansson följer uppenbarligen den socialdemokratiska interna diskussionen. Då har han säkert också koll på vad jag har skrivit på min Facebooksida och vad jag har uttalat. Jag förstår inte riktigt varför frågan ställs. Jag svarade också på en fråga om detta här i riksdagen under frågestunden förra veckan. Jag har svarat vid ett flertal tillfällen på den frågan. Jag är tydlig. Vi har inga planer på att återinföra en fastighetsskatt.

Det finns dock väldigt många länder som har fastighetsskatt. USA har ganska höga fastighetsskatter. Kjell Jansson säger att det är socialism med fastighetsskatt. Då undrar jag: Råder socialism i USA? Jag vore tacksam för svar – ja eller nej?

Anf. 40 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag kan informera finansministern om att det än så länge inte råder socialism i USA. Så kommer det troligen inte heller att bli, för det är i princip förbjudet i grundlagen i USA. Visst har man fastighetsskatt, men man har oerhört mycket lägre andra skatter, vilket kan vägas in i sammanhanget.

Fru talman! Frågan är om det är Socialdemokraternas partistämma som bestämmer eller om det är Magdalena Andersson som gör det när det gäller fastighetsskatten. Av vilket skäl ska vi kunna lita på finansministerns utspel om att det inte blir någon fastighetsskatt? I valrörelsen 2014 lovade Magdalena Andersson att inte höja bränsleskatterna. Vi vet hur det gick. Det har varit höjningar i princip vartenda år i budgeten. I samma valrörelse lovade Stefan Löfven att Sverige skulle ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Vi vet hur det gick. Vi ligger på fjärde plats från botten inom EU med vår höga arbetslöshet. Det går inte att lita på Socialdemokraterna. Det är utspel på utspel, men de stämmer inte med verkligheten.

Jag vill också kort beröra kapitalskatterna, som i dag har åtta olika nivåer. Man kan fundera på om det är klokt. Det är väldigt förvirrande för många. Det dränerar också pengar från investeringar. IFO-institutet har gjort en utredning av detta. De föreslår att man sänker kapitalskatten till 20 procent – i dag ligger den i snitt på 30. Det skulle leda till 35 000 nya jobb, 3 procent högre bnp och 6 procent högre privata investeringar i ekonomin och ge ökade skatteintäkter på 8 ½ miljard årligen.

Fru talman! Finansministern är fortfarande svaret skyldig. Är det finansministern som bestämmer, eller är det Socialdemokraternas partistämma som avgör vilken skattepolitik som ska gälla?

Om olyckan är framme efter valet kommer ni socialdemokrater att vara beroende av Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De är än mer benägna att införa fastighetsskatt än era distrikt i Skåne, Göteborg och Stockholm.

Kan finansministern här stå och lova att fastighetsskatt inte kommer att återinföras?

Anf. 41 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att interpellationer och frågor får enligt regeringsformen ställas till statsråd i angelägenheter som rör statsrådets tjänsteutövning.

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för det förtydligandet. Jag har upprepade gånger fått frågor om just socialdemokraternas interna processer både i interpellationsdebatter och i frågestunden.

Här kan jag påpeka att jag företräder just nu regeringen. Men jag sitter också i Socialdemokraternas verkställande utskott. Där företräder jag naturligtvis de beslut som är fattade på Socialdemokraternas partikongresser. Det har inte röstats fram några förslag om att återinföra fastighetsskatten på någon av de kongresser som vi har haft.

Det är ingen hemlighet att det finns delar av Socialdemokraterna som vill ha en sådan skatt. Det har föreslagits på partikongresser och har varje gång röstats ned. Däremot har Moderaterna många gånger drivit kampanj om att vi skulle återinföra fastighetsskatten och har samtliga gånger haft helt fel.

Jag minns till och med en skylt som satt hemma på min gata i Nacka där det stod: Rösta nej till Socialdemokraternas nya fastighetsskatt – trots att vi över huvud taget inte föreslog en sådan fastighetsskatt. Är det ett bra sätt att driva kampanj, Kjell Jansson? Är det hederligt?

Det är samma Kjell Jansson som säger i talarstolen: Fastighetsskatt är socialism. Men sedan säger han: Det är inte socialism i USA, för det står att det inte ska vara socialism. Detta är riksdagens talarstol. Ska man inte vara lite försiktig med hur man uttrycker sig i Sveriges riksdags talarstol, Kjell Jansson?

Anf. 43 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag sa att det var socialism att införa samtliga dessa skatter: förmögenhetsskatt, fastighetsskatt och arvs- och gåvoskatt. Så var det.

Jag har ännu inte fått ett tydligt svar. Är finansministern beredd att lova att man inte återinför fastighetsskatten? Kommer kapitalskatten att höjas? Kommer regeringen att återinföra förmögenhetsskatt? Kommer regeringen att återinföra arvs- och gåvoskatten? Det är enligt de förslag som Jämställdhetsutredningen har tagit fram. Kommer Magdalena Andersson och Socialdemokraterna att driva folk från hus och hem?

Jag läser i dag Anders Lindbergs ledare i Aftonbladet. Där skriver han: ”Just fastighetsskatten må vara politiskt omöjlig just nu, men striden om en mer rättvis beskattning av fastigheter är långt ifrån över.” Anders Lindberg är en ganska tung socialdemokratisk skribent i pressen.

Jag kan lova här i kammaren att vi moderater är beredda att ta striden hur länge som helst för att få stopp på denna konfiskatoriska skatt. Jag vill med all tydlighet och kraft deklarera att vi moderater aldrig kommer att vara med och stödja att man inför denna konfiskatoriska fastighetsskatt igen.

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det tycks inte spela någon roll hur många gånger jag svarar på Kjell Janssons fråga, eftersom han uppenbarligen inte vill lyssna och fortsätter att säga att jag är svaret skyldig. Om han nu inte vill lyssna på mitt svar: Vad är då poängen med att ställa interpellationer, Kjell Jansson?

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2020/21:594 om grön skatteväxling

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Helena Bouveng har frågat mig om jag har gjort någon samlad konsekvensanalys av vilken påverkan regeringens skattehöjningar inom ramen för den gröna skatteväxlingen har och har haft på företag och sysselsättning.

Den gröna omställningen kan långsiktigt stärka svenska företags konkurrenskraft och innovationsförmåga. För att påskynda arbetet och korrigera för marknadsmisslyckanden kan en prissättning av utsläpp spela en viktig roll, vilket bland annat kan åstadkommas via miljöskatter och utsläppsrätter.

Den gröna skatteväxlingen handlar inte bara om att miljörelaterade skatter höjs utan även om att andra skatter i motsvarande omfattning sänks för jobb och företagande. Hittills har sänkt skatt på jobb och företagande beslutats eller aviserats genom skattereduktion för boende i vissa kommuner som i sin helhet ingår i stödområde A eller B, förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling, utvidgad tidsgräns för expertskatt samt en del av skattereduktionen för förvärvsinkomster.

Inom skatteväxlingen motsvarar miljöskattechöjningar och sänkningar av skatt på jobb och företag varandra under mandatperioden. För samtliga skatteförändringar som ingår i skatteväxlingen tas konsekvensanalyser också fram. I dessa analyser görs bedömningar av effekterna för bland annat företag och sysselsättning.

Anf. 46 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Enligt januariöverenskommelsen ska en grön skatteväxling genomföras. Det låter förträffligt, och tanken är god. Jag kan skriva under alla dagar i veckan på att en grön omställning kan stärka Sveriges företags konkurrenskraft och innovationsförmåga.

Men än så länge är det otroligt svårt att se hur de så kallade gröna skatterna har lett i den riktningen. Många av de genomförda skatterna har eller kommer till ett väldigt högt pris för både hushåll och företag. Detta samtidigt som miljönyttan med flera av skatterna förväntas vara ytterst begränsad eller näst intill obefintlig.

Fru talman! Plastpåseskatten är väl ett ganska talande exempel. Sist vi stod här och debatterade den införda skatten var finansministern påtagligt nöjd med utfallet. Jag har lite svårt att se varför finansministern var så nöjd.

För det första har de tänkta skatteintäkterna inte alls blivit som finansministern hade tänkt sig. För det andra har i stället importen av fossilbase-
rade avfallspåsar från Kina ökat dramatiskt.

Finansdepartementet konstaterar att plastpåseskatten har haft en stor effekt. Det har den, men kanske inte riktigt den som vi önskade. Vi ser att samtidigt som försäljningen av plastbärkassar mer än halverats har försäljningen av de fula avfallspåsarna ökat med 70 procent på exempelvis Coop. Det är inte en effekt som jag tror att finansministern kan vara speciellt stolt över.

Skulle finansministern ha vägarna förbi Tranås tycker jag att finansministern ska stanna till i just Tranås. För här har effekten blivit att deras avfallspåsar har blivit en påse för att slänga blöjor i. Det är inget som de på deras biogasanläggning i Tranås är förtjusta i.

Fru talman! Summa summarum har vi nu så här ett år efter införandet av plastpåseskatten ett resultat som lyder: betydligt lägre skatteintäkter än väntat, en mycket stor ökad import av så kallade fulplaster från Kina och grus i maskineriet i Tranås biogasanläggning.

Lägg därtill att våra svenska företag som har forskat, investerat och utvecklat plastbärkassar som har låg miljöpåverkan och kan återvinnas nästan till 100 procent nu blir utkonkurrerade av fula avfallspåsar från företag i tredjeland, allt på grund av den sittande regeringens så kallade gröna skatteväxling.

Några konsekvensanalyser för miljönyttan har vi kanske av naturliga orsaker inte fått höra något om. Men finansministern påstår i varje fall i sitt svar att regeringen gör bedömningar av effekterna för bland annat företag och sysselsättning.

Jag har inte sett en sådan bedömning. Finansministern kanske skulle kunna vara så vänlig att redovisa här och nu hur jobben har blivit fler, hur konkurrenskraften för våra omställningsbenägna företag har gynnats och hur Trioplast i Smålandsstenar och andra företag inom återvinningsindustrin vars produktionsenheter är belägna på små orter ute i landet har gynnats av en pytteliten skattereduktion när deras satsningar på miljöteknik kullkastats.

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Syftet med den gröna skatteväxlingen är att styra bort från miljöskadlig verksamhet eller konsumtion. Sedan använder man de ökade skatteintäkterna till att sänka andra skatter. Vi har bland annat sänkt arbetsgivaravgifter för personer som jobbar med forskning och utveckling och utvidgat tidsgränser för expertskatten men också infört en särskild skattereduktion för personer som bor i glesbygd.

Vad gäller just plastpåskatten är syftet att minska förekomsten av plast i naturen. Denna beskattning har uppenbarligen varit väldigt framgångsrik eftersom försäljningen av plastbärkassar som riskerar att hamna i naturen har minskat radikalt. Det är det som är syftet med den gröna skatteväxlingen.

Det gör å andra sidan att intäkterna inte blir lika stora som de har varit, och det innebär att en del skattesänkningar som vi har genomfört inte har den finansiering som var tänkt. Men jag har svårt att förstå att just Moderaterna, som brukar förespråka sänkningar av den samlade skattenivån, skulle tycka att det är så dåligt.

Frågan är då: Är Helena Bouveng bekymrad över just den delen i den gröna skatteväxlingen? Det vore i så fall ett intressant inspel från Moderaterna och lite i en annan linje än vad jag normalt sett hör från Helena Bouveng.

Det är också viktigt att säga att syftet med skatten på plastbärkassen är att inte få plastpåsar och därmed mikroplaster i naturen som inte är nedbrytbara där. Det är en av orsakerna till att den här skatten är viktig.

Anf. 48 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag kan garantera finansministern att Moderaterna alltid står upp för så låga skattenivåer som möjligt – men inte till priset av att vi nu får fula plastpåsar i stället för goda plastpåsar, och dessutom på bekostnad av våra svenska företag som har utvecklat sådana goda plastpåsar.

Företagarna släppte en rapport i år med namnet *Guld och gröna skatter – en granskning av miljöskatter ur småföretagens perspektiv*. Det är en rapport som jag kan rekommendera finansministern att läsa och begrunda. Där finns mycket att lära och förstå. Företagarna redovisar där bland annat sin syn på effekterna av de så kallade gröna skatteförslagen. Här följer några utdrag ur rapporten.

Plastpåskatten: Man bedömer att denna skatt inte leder till förbättringar för miljö och klimat på totalen utan enbart till minskad efterfrågan på våra plastbärkassar.

Flygskatten: Dess klimatnytta är tvivelaktig, eftersom skatten är avståndsbaserad och inte ger incitament för ett byte från fossilt till förnybart bränsle samtidigt som den hämmar svenskt näringslivs tillgänglighet och konkurrenskraft. När det handlar om minskad klimatpåverkan och i förlängningen ett fossilfritt flyg behöver man fokusera på minskade utsläpp, inte på resandet i sig.

Elektronikskatten: Denna skatt har medfört en omfattande administrativ börda för mindre företag samtidigt som den har lett till en snedvriden konkurrens till fördel för utländska försäljare av produkterna.

Skattesatser på bensin och diesel: Höga priser på bensin och diesel försämrar konkurrenskraften och möjligheterna att verka i hela landet, särskilt på landsbygden och i glesbygd.

Skatt på avfallsförbränning: Det är svårt att se hur avfallsförbränningskatten uppfyller miljö- och klimatpolitiska syften, utan den framstår som en i huvudsak fiskalt motiverad skatt.

Kemikalieskatten på kläder och skor: Företagarna bedömer att skatten saknar motivering och precision för att uppnå sitt uttalade syfte. Eftersom skatten ämnar vara miljöstyrande är det ologiskt att företagare alltid kommer att betala minst 5 procent i skatt, oavsett om produkterna innehåller önskade kemikalier eller inte – det är ungefär som, om finansministern kommer ihåg, att Arla skulle betala 5 procents alkoholskatt på mjölk. Vidare säger man att skatten bedöms leda till 700 färre anställda i branschen och påskynda nedläggning av cirka 100 företag.

Skatt på engångsartiklar: Med en minskad efterfrågan med 25 procent på beskattade artiklar leder detta till negativa konsekvenser för företag som sätter produkterna på marknaden samt för kaféer, food courts, kiosker med flera. Högre kostnader och lägre lönsamhet för dem leder i sin tur till negativa effekter på sysselsättningen, färre arbetstillfällen och minskade skatteintäkter. Det slår direkt på redan drabbade branscher och försämrar möjligheten för många att få sitt första jobb.

Jag stannar där, fru talman.

Vilken konsekvensanalys och bedömning gör finansministern utifrån de miljöskatter som granskats av Företagarna? Leder dessa till guld och gröna skatter?

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! När man granskar effekter av politiken behöver man naturligtvis se på helheten av den. Där gör regeringen varje år i budgeten en bedömning av hur politiken slår.

I den senaste budgeten var bedömningen att tillväxten blev högre, arbetslösheten lägre och sysselsättningen högre med regeringens politik. Ökningen motsvarade ungefär 75 000 jobb.

Jag hör här att Helena Bouveng är emot väldigt många av de miljöåtgärder som regeringen har vidtagit. Men jag ser inte så många förslag från Moderaterna; man är bara väldigt emot.

Jag har sett efter vad det är Moderaterna har varit emot. Man vill avveckla regeringens hela klimatkliv, avveckla stödet för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus, lägga ned den kommunala energi- och klimatrådgivningen, stoppa regeringens förstärkning av stadsmiljöavtal, stoppa regeringens förbättringar för cykelpendling, avvisa miljökompensation för godstransporter på järnväg och lägga ned satsningen på natt-

tåg till Europa. Man är emot den skärpta miljöstyrningen bonus–malus, man säger nej till miljöförbättrande åtgärder i jordbruket och satsningarna på ekologiskt jordbruk och man avvisar satsningen på naturnära gröna jobb.

Man vill sammantaget skära 2,8 miljarder i miljöanslagen i år och 3,4 miljarder nästa år, och man vill kraftigt sänka den skatt som alla experter menar är den absolut effektivaste miljöstyrningen, nämligen koldioxid-skatten, med 2 kronor. Så ser Moderaternas miljö- och klimatpolitik ut.

Hur tänker sig Helena Bouveng att vi ska säkerställa en bra miljö och en fortsatt överlevnad på vår planet för våra barn och barnbarn? Det är inte den här politiken som kommer att leda dit – en kraftfull nedmontering av många av de miljöåtgärder som regeringen har vidtagit under de senaste åren helt utan svar på vad man vill ha i stället. Jag förstår att man kan vara kritisk mot de åtgärder som vi vidtar. Så är det ofta i politiken; det är syftet med den. Men man måste ha ett alternativ, Helena Bouveng, och det saknas i Moderaternas politik.

Anf. 50 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att både svenska folket och Företagarna verkar ha betydligt högre förtroende för Moderaternas klimatpolitik, där man ser till en helhet och inte till oplanerade och icke effektfulla klimatåtgärder.

Fru talman! I Företagarnas rapport framkommer tydligt att företagarna både vill och kan vara med i en grön omställning. Det ska vara en grön omställning som är på riktigt, inte en plakatpolitik som har en begränsad effekt och ibland även en hämmande effekt på företagets konkurrenskraft.

Småföretagen har en central roll vad gäller både klimat och sysselsättning. Att åtgärder och framtida insatser är förankrade i småföretagens verklighet är ett måste. Man säger att det ska vara enkelt att göra rätt och bidra till minskad miljöpåverkan. Ökade kostnader och minskad konkurrenskraft för svenska småföretag riskerar därför att hindra och försena den önskade gröna omställningen.

Förra veckan fick jag ett svar från finansministern där hon verkade ganska nöjd med att Sverige fick sitta vid barnbordet när USA och Joe Biden bjöd in till klimatpolitiskt toppmöte. Uppenbart är att Sverige ligger högt i tabeller som inte är så smickrande. Vi pratar arbetslöshet, tillväxt, skjutningar och nu också klimatet. Är det inte hög tid för regeringen att släppa plakatpolitiken och växla om till en klimatpolitik som gör att Sverige åter får sitta vid vuxenbordet och våra företagare får bidra med innovation och forskning samtidigt som jobb och tillväxt främjas?

Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Tystnaden ekade i Helena Bouvengs svar. Det var lika tyst och tomt som Moderaternas klimat- och miljöpolitik.

Det vi ser från Moderaterna är en kritik mot den offensiva politik som regeringen genomför. Det är naturligtvis oppositionens roll, men en annan del av den rollen är att presentera ett alternativ. Där är Moderaterna helt tomma – lika tomma och tysta som Helena Bouvengs svar.

Med den här regeringens politik har Sverige flyttat fram positionerna. Det är i Sverige som vi nu ser hur den nya gröna industriella revolutionen tar fart. Det är i Sverige som omställningen sker här och nu. Det är här de

stora gröna investeringarna i batterifabriker, i det fossilfria stålet och i den helt nya och klimatsmarta gruvnäringen nu sker.

Sverige är ett föregångsland här, på ett sätt som vi aldrig hade varit eller kommer att bli med moderat miljöpolitik. Det blev tydligt när man fick lyssna på Helena Bouvengs svar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:121

7 maj

Svar på
interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:603 om förslaget om nya förmånsregler för tjänstebilar

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig varför förmånsvärdet höjs för vissa bilar och sänks för andra till följd av regeringens förslag om en justerad beräkning av bilförmån. Han undrar vidare vilken effekt förslaget kommer att få för människor som bor och är verksamma i glesbygd.

Med nuvarande regelverk underskattas förmånsvärdet för de flesta bilar i förhållande till den faktiska kostnaden av ett bilinnehav. Regeringen har därför lämnat en proposition till riksdagen med ett förslag på en justerad beräkning av bilförmån. Syftet med förslaget är att förmånsvärdet bättre ska spegla kostnaden för innehav av en privatägd bil och att neutralitet mellan inkomst i form av kontant lön och bilförmån uppnås i enlighet med lagstiftningens intentioner. Förslaget går alltså ut på att komma till rätta med den felaktiga värderingen av bilförmån, som bland annat innebär att skattesystemet gynnar fossildrivna bilar i förhållande till andra varor och tjänster.

Hur mycket förmånsvärdet ändras till följd av förslaget beror helt och hållet på hur stor undervärdering respektive övervärdering nuvarande regler ger vid en viss prisnivå. En relativt stor ökning av förmånsvärdet för en viss bil betyder att undervärderingen vid bilens prisnivå i dag är relativt stor. Av samma anledning beror minskningen av förmånsvärdet vid nybilspriser över 650 000 kronor på att förmånsvärdet överskattas i dessa prisnivåer. Ett förslag som syftar till att uppnå en korrekt värdering av bilförmån ska naturligtvis inte enbart rätta till undervärderade förmånsvärden utan även övervärderade värden. Det ska dock sägas att det endast är ungefär 1 procent av förmånsbilarna som har ett nybilspris över 650 000 kronor.

När det gäller förslagets effekter för personer som bor på landsbygden är bilförmånsinnehavare överrepresenterade i storstadsregioner medan personer som bor i landsbygdskommuner i genomsnitt är de som påverkas minst av förslaget. Förslaget är vidare en del av en grön skatteväxling, vilken hittills inneburit att skatten på jobb och företagande kunnat sänkas i hela landet och dessutom genom en riktad skattesänkning för boende i vissa glest befolkade områden.

Anf. 53 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, finansminister Magdalena Andersson!

Det här förslaget får en kontraproduktiv effekt i förhållande till det man vill uppnå. Skatteväxlingen, eller förändringen av förmånsvärdet på bil-

arna, gör att kostnaden för en vanlig löntagare ökar med 34 procent, medan de som bor på Östermalm i Stockholm, för att ta ett exempel, får lägre kostnader för sin förmånsbil. Det blir väldigt konstigt.

Jag satt och lyssnade på forskare från Lunds universitet häromdagen. Där tittar man på effekterna av olika typer av bilar och hur vi ska uppnå de klimatmål som vi faktiskt har antagit här i Sveriges riksdag. Visst, elbilen är ett steg framåt, men i en livscykelanalys är inte elbilen det alternativ som kommer att leda fram till målet. I stället ska man försöka använda sig av hybridbilar. Varför? Jo, delvis för att man inte har elnätet utbyggt i den omfattning som behövs för att kunna försörja med laddstolpar. Det är ett skäl. Det andra är att överföringen och utbytet av bilparken inte kommer att hinna med i omfattning när det gäller just elbilar.

Med en hybridbil skulle det vara en snabbare väg att gå, speciellt om denna hybridbil drevs av en kompressionstånd motor. Då kan man nämligen använda sig av exempelvis HVO eller andra liknande typer av bränslen. Då har man även under den fas då bilen används ett biodrivmedel som gör att utsläppen minskar.

Med det här förslaget riskerar i stället bilparken att bli äldre. Vi har i dagsläget en utbytestakt på ungefär 17 år för bilparken. Det här förslaget kommer att göra att det tar ännu längre tid. Det kommer att bromsa upp utvecklingen och försäljningen av elbilar ut på marknaden – och hybridbilar, för hybridbilar har man ju i princip satt stopp för i de förslag som har kommit.

Bara i år har det varit fyra förändringar när det gäller beskattningen av bilar. Det gör att det blir ryckigt. Man vet inte vad som gäller från den ena stunden till den andra.

Regeringens klimatpolitik präglas av att regeringen egentligen inte vet hur den ska göra för att nå målet. Den slutsatsen kan man dra när regeringen gör sådana här förändringar ständigt och jämt. Den har ingen långsiktighet i vad den gör, och man får ingen känsla av att regeringen har någon konsekvensanalys: Om man vidtar den här åtgärden, vad får det för effekt framåt? Regeringen går mer på hjärta i sina beslut, utan att bygga på vetenskap.

De remissinstanser som haft synpunkter på detta sågar förslaget helt och hållet eftersom det inte kommer att leda till något positivt.

Jag kan ärligt talat inte förstå hur regeringen tänker. Om man nu avser att nå de mål vi har satt upp, varför kommer man då med förslag som får den rakt motsatta effekten? Vi får inte den utbytestakt för bilparken som vi behöver för att nå klimatmålen. Vi får i stället en bromsande effekt av det förslag som ligger just nu.

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Syftet med förmånsskatteomläggningen är att det ska vara neutralt mellan att ta ut pengar som lön och att ha en förmånsbil. Det har hela tiden varit utgångspunkten för hela systemet med förmånsbil. Dock har det visat sig att det över åren har blivit en underfinansiering i systemet så att förmånsbeskattningen av bilar har varit 2 miljarder lägre än vad den skulle vara om man hade neutralitet. Det innebär alltså att vanliga löntagare som inte har förmånsbil – underskoterskor och lagerarbetare runt om i hela landet – har varit med och betalat till dem som har förmånsbil.

Det finns förstås en del mer vanliga löntagare som har förmånsbil, men i genomsnitt är det personer med högre inkomster som har det. Den genomsnittliga inkomsten för dem som har förmånsbil är 51 000 kronor. Det är inga vanliga löntagare. De bor också företrädesvis i våra storstäder. Sedan finns det vanliga löntagare i glesbygd som också har förmånsbil, men de stora pengarna, den stora delen av dessa 2 miljarder, har alltså gått till dem i företrädesvis våra storstäder som har bra löner.

Det tycker jag är svårt att försvara, särskilt som syftet med förmånsbil ju inte är att vi ska subventionera höginkomsttagares bilinköp. Jag tycker alltså att det finns goda motiv till att man gjorde den här omläggningen.

Samtidigt är det naturligtvis viktigt att vi ser till att bilparken släpper ut mindre fossilt, och där finns en lång rad stöd. Bland annat har man en nedsättning av förmånsvärdet om man har en miljöbil. Vi har därutöver bonus–malus, med å ena sidan en särskild beskattning för dem som släpper ut väldigt mycket och å andra sidan en bonus för dem som köper miljöbilar. Vi har också fordonsskatten och en bränsleskatt.

Det finns alltså en tydlig miljöstyrning vad gäller fordonsflottan i Sverige.

Anf. 55 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Förmånsbil är inte någon lyxkonsumtion. Det är väldigt många människor som är beroende av sin bil i arbetet, och så använder man den även på fritiden. Det får man betala för genom löneavdrag, och sedan kommer förmånsbeskattningen ovanpå det. Detta kommer att innebära att många väljer bort förmånsbilen.

Den snabba utvecklingen när det gäller att få in laddbara bilar på marknaden går oftast via företagen eftersom de bilarna sedan kommer ut på begagnatmarknaden. Bil Sweden radar upp ett antal effekter och konsekvenser av den här beskattningen som alla, kan man sammanfatta det, kommer att påverka utbytet av bilparken negativt.

Bil Sweden skriver att det skapar en stor osäkerhet i branschen och hos kunderna och ger fel signalvärde. Vidare skriver man att det skapar stor ryckighet med olika införandetidpunkter och svårigheter att härleda effekterna och att det bromsar upp förnyelsen av fordonsflottan och fördröjer omställningen. Den positiva trenden gällande koldioxidutsläpp från nya bilar bryts, vilket försvårar möjligheterna att nå 70-procentsmålet, menar man.

Man skriver vidare att Sveriges relativa attraktionskraft minskar eftersom det i dag finns en större efterfrågan än utbud av laddbara fordon, och då riskerar fordonstillverkarna att välja andra länder framför Sverige, vilket påverkar mobilitet och transportkostnader negativt.

Lyssnar man på vad forskarna säger – och det måste man göra, för det är där kunskapen om vägen framåt finns – och försöker skapa sig en bild av hur regeringen försöker lösa det här med klimatfrågan och transporter- nas utsläpp känns det lite som om regeringen sitter i en båt som läcker in vatten. Där sitter regeringen med ett decilitermått och försöker ösa ur båten. I stället borde man ha ett litermått eller möjligen ett öskar. Men man letar inte ens rätt på öskaret, utan man envisas med att sitta med decilitermåttet och ösa.

Lite grann så kan man beskriva regeringens strategier och målsättning för att nå målen. Det här som nu införs den 1 juli är direkt förödande i arbetet med att nå klimatmålen.

Vi kan vara ense om att ska vi nå de mål som vi har satt upp så måste det ske ett utbyte av fordonsparken. Man får dock inte låsa sig vid en enda teknik, utan man måste titta på hela paletten och hur man ska kunna nå framåt. Elbilar är en lösning, hybrider kommer att vara en annan, gasbilar en tredje och vätgas en fjärde. Tittar man sedan framåt i kristallkulan ser man även andra drivmedel eller energiformer för att driva bilar.

Det leder dock ingenvart att bromsa upp utbytestakten i Sverige och i stället skapa en situation där bilparken bli allt äldre. Då når vi inte målen. Då blir vi frånsprungna även i den här frågan, som när det gäller så mycket annat.

Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag uppskattar metaforen med den läckande båten och decilitermättet. Jag menar kanske inte att regeringens politik är ett decilitermätt utan snarare att vi försöker att täta skrovet. Problemet med Sverigedemokraternas politik är att man visserligen har ett litermått, men man öser in vatten i båten i stället. Sverigedemokraterna driver ju en politik som skulle öka utsläppen.

Frågan till Thomas Morell blir: Är det rimligt att undersköterskor, busschaufförer, lagerarbetare, städare, förskollärare, lärare och all annan personal och vanliga löntagare som inte har möjlighet att ha en förmånsbil ska betala skatt för att andra ska få en förmånsbil billigt?

Jag tycker att det är svårt att motivera, särskilt mot bakgrund av att de som har förmånsbil i genomsnitt är höginkomsttagare. 51 000 kronor i månaden är en hög inkomst, tycker jag i alla fall. Man är i genomsnitt en höginkomsttagare, man bor i en storstad och man är man.

Varför ska människor som bor i glesbygd runt om i Sverige betala skatt för att de här personerna ska kunna köpa sin bil billigare? Jag tycker att det är rätt att vi ska ha en miljöstyrning i detta så att man köper en miljövänligare bil när man väl köper en bil. Men att vanliga skattebetalare runt om i Sverige ska subventionera detta tycker jag är svårare att motivera.

Anf. 57 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Det blir lite märkligt, det här. Det låter på finansministern som om det är gratis att ha en förmånsbil. Så är det ju inte. Jag har perspektiv från både landsbygd och stad, eftersom jag själv bor på landsbygden. Många av mina vänner som har förmånsbilar har inga höga inkomster, men de har ett arbete som kräver att de har en bil i tjänsten. Det är skillnaden.

Det finns de som bor inne i städerna och som har höga inkomster och tjänstebil – jajamän, så är det naturligtvis. Men det finns också en stor grupp människor med vanliga inkomster ute i landet, som också har förmånsbil som de behöver i sitt arbete.

Det är det här som blir så konstigt, för det är just i de prisklasser där vanligt folk har möjlighet att röra sig när det gäller bilkostnader som effekten blir mest dramatisk, med en ökning på 34 procent. De människor som har det gott ställt och som finansministern hänvisar till kommer ju att få ett sänkt förmånsvärde på bilar som ligger uppemot 1 miljon i inköpspris.

Ingen i min bekantskapskrets har råd att köpa en bil i den prisklassen. Det kan jag säga direkt. Mina vänner och bekanta håller sig i prisklasser som ligger någonstans där effekten blir som värst. Den logiken förstår inte jag, och det vill jag gärna ha en förklaring på.

Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag har inte heller vänner med bilar i miljonklassen, utan de flesta kör liksom jag själv en gammal bil till ett värde av kanske 40 000 kronor eller så.

Det är såklart helt korrekt att det finns människor som bor i glesbygd som har förmånsbil. Det finns också människor som inte har höga inkomster men som har förmånsbil. I genomsnitt är det ändå betydligt fler som bor i våra storstäder som har förmånsbil, och snittinkomsten för dem som har förmånsbil är 51 000 kronor i månaden.

När man då har en subvention på 2 miljarder, som det var, för att det ska vara billigare att köpa förmånsbil går en större andel av de pengarna till höginkomsttagare i våra storstäder i förhållande till vanligt folk som bor i storstäder eller i glesbygd.

Självklart är det inte gratis att ha förmånsbil. Poängen med förmånsbil har varit att det inte ska spela någon roll om man tar ut lön som bilförmån eller som lön. Det är det som är själva poängen med systemet, och det är där som det med åren har blivit en förändring som inneburit en subvention på 2 miljarder för att man ska ha förmånsbil snarare än lön.

Det betyder att alla löntagare som inte har möjlighet att ha förmånsbil, vilket är en majoritet, och i genomsnitt har lägre inkomster har fått subventionera bilköpen för dem som har förmånsbil. Det tycker jag själv är svårt att motivera.

Men Sverigedemokraterna har de senaste åren verkligen blommat ut som ett högerparti. Att Sverigedemokraterna vill gynna höginkomsttagare i våra storstäder i samarbete med moderater och kristdemokrater förvånar mig inte ett dugg.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2020/21:630 om brister i det nya omställningsstödet

Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Alexander Christiansson har frågat mig vad jag tänker göra för att se till att de företag som blivit lovade stöd ska få hjälp.

Den 25 februari 2021 trädde förlängningen av omställningsstödet för perioden augusti 2020 till februari 2021 i kraft. Därefter har en ytterligare förlängning skett för perioderna mars och april 2021. Förlängningarna är en viktig del av de historiskt stora krisåtgärder som regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna presenterat i syfte att lindra pandemins effekter för jobb och företag.

Som Alexander Christiansson påpekat beräknas omställningsstödet från och med augusti 2020 annorlunda jämfört med tidigare stödperioder. Den ändrade beräkningsmodellen beror på att stödet anpassats till EU-

kommissionens tillfälliga ramverk för coronarelaterade stöd. Jag kan konstatera att förändringarna var nödvändiga för att stödet skulle få ett statsstödsgodkännande.

Alexander Christiansson tar i sin fråga upp ett exempel med företag som inte får rätt till stöd trots ett omsättningstapp på 70 procent. Som han uppmärksammat kan den nya beräkningsmodellen för vissa företag bli mindre förmånlig än den gamla modellen. Detta beror på att företag med höga marginaler på försäljningen kan ha möjlighet att finansiera sina fasta kostnader även vid stora omsättningstapp. Det är utgångspunkten i resonemangen i EU-regelverket.

Jag kan också konstatera att det finns företag som gynnas av de nya reglerna. Till exempel kan ett litet företag med låga marginaler på försäljningen ändå få upp till 90 procent av sina fasta kostnader i stöd trots att omsättningstappet bara är på drygt 30 procent.

Regeringen fortsätter arbetet med att löpande analysera behovet av åtgärder och följer utvecklingen noga.

Anf. 60 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! I början av pandemin stod regeringen på tå och stöden fungerade bra. De kom snabbt på plats och betalades ut till de drabbade företagen, och det var bra hanterat av regeringen. Något som har visat sig stämna för alla dessa stödåtgärder är att djävulen bor i detaljerna, och små förändringar har visat sig ha stor betydelse för företagen, inte minst småföretagen.

Sverigedemokraterna har lagt fram ett par initiativ under periodens gång i finansutskottet, speciellt ett som riktade sig till enskilda företagare som inte hade rätt till omställningsstödet om de hade gått på a-kassa under våren. Vidare var det frågan om jämförelsemånaden för korttidspermittering där aktiebolag som hade permitterat under våren inte kunde använda sig av permittering under hösten om de hade bytt personal.

Samarbetet mellan partierna har varit bra, även om oppositionen alltför ofta fått styra från baksätet, inte minst kopplat till de initiativ som jag just nämnde, stöden till evenemang, kultur, idrott och äldreomsorg – några färska exempel.

Förändringarna av omställningsstödet är också ett exempel där en detalj har fått oproportionerliga konsekvenser. Jag lät riksdagens utredningstjänst utreda hur många företag som drabbades av förändringarna, och man kom fram till att det var drygt 4 000 företag som drabbades. Det är dem jag kommer att fokusera på nu, inte de som har gynnats av förändringarna. I realiteten innebär det att företag som gjort allt rätt för att överleva, det vill sänkt kostnader, löner med mera, nu inte får några pengar alls, trots att de var berättigade till stöd enligt den gamla modellen.

Det hade i sak varit okej om ministern hade varit tydlig med att det kan komma att bli förändringar, vilket ministern inte var. Under presskonferensen som hölls den 25 januari lovade statsråden Magdalena Andersson och Per Bolund att omställningsstödet skulle förlängas. Statsråden gick så långt att de uppmanade företagen att ta banklån för att klara likviditeten till dess att stöden från EU var på plats. 4 000 företag som hörsammade statsrådets uppmaning stod sedan med skulder och utan stöd.

I ministerns svar på denna interpellation framgår det att EU:s regelverk kopplat till omställningsstödet inte går att ändra. Samtidigt kom Social-

demokraterna i går med ett förslag på ändringstext i det utskottsinitiativ som just nu behandlas i finansutskottet. Där föreslår Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna att riksdagen ska tillkännage för regeringen att stöden till företag som drabbats av pandemins konsekvenser ska förbättras. Det skulle till exempel kunna handla om att utvidga definitionen av fasta kostnader eller definitionen av täckningsbidraget så att fler kostnader beaktas vid beräkningen.

Det blir minst sagt ologiskt och ambivalent. Går det att ändra regelverket eller inte? Oavsett paradoxen i detta är min kritik mot statsrådets agerande i denna interpellation inte kopplad till stödets utformning i sig utan snarare till det faktum att regeringen har svikit 4 000 företag som i god tro förlitat sig på regeringens löften, speciellt som regeringen innan presskonferensen kände till förändringarna i stödet som skulle drabba 4 000 företag negativt – om jag har förstått rätt. Att trots det uppmana dem att ta banklån klingar faktiskt falskt.

Min fråga till statsrådet blir således om ministern kände till förändringarna i omställningsstödet kopplat till täckningsbidrag vid pressträffen som ministern och Per Bolund hade den 25 januari.

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det som Alexander Christiansson glömmer att nämna om det utskottsbetänkande som diskuterades i går är att man är tydlig med att förbättringarna som regeringen ska titta på naturligtvis måste förhålla sig till det EU-regelverk som finns. Det är så som det är. Vi måste naturligtvis använda våra stöd i enlighet med de regelverk som finns i EU; annars blir de inte godkända. Får man inte godkänt och ändå betalar ut stöden riskerar företagen att bli återbetalningsskyldiga.

Utgångspunkten i EU:s resonemang är att företag som kan ha tappat mycket omsättning men ändå har höga marginaler är i mindre behov av stöd än företag som kanske inte har tappat lika mycket i omsättning men har lägre marginaler. Det är utgångspunkten i hur EU resonerar. De resonerar som att det är viktigt att man inte ska bli överkompenserad – det är EU:s sätt att tänka – det vill säga att man har tappat i omsättning men har så höga marginaler att man ändå kan gå med vinst. Det är deras resonemang. De har tagit fram regelverket, och det är utifrån det som vi har möjlighet att utbetala de stora stöd som finns.

Jag kan också konstatera att det är stor skillnad på hur regeringen har agerat under den här krisen mot hur alliansregeringen agerade under finanskrisen. Vi har haft ett tydligt fokus på att rädda svenska jobb och svenska företag genom krisen. Omställningsstödet är ett av de viktiga stöden.

Anf. 62 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Jag förstår logiken i EU:s resonemang kopplat till förändringarna i stödet, och jag kan i sak hålla med om att det är ett bättre stöd.

Vad frågan handlar om här är regeringens agerande. Den 27 januari kallade departementet en rad branschorganisationer till ett möte för att upplysa om förändringarna i stödet. Regeringen visste vid det mötet, alltså redan den 27 januari, att det skulle bli förändringar i form av täckningsbidrag som ny parameter. Det var ett officiellt möte där de inbjudna ifrågasatte det faktum att regeringen inte planerar att göra en konsekvensanalys

av förändringarna i stödet för att ta reda på vad konsekvenserna skulle bli för företagen, speciellt med löftet att företagen skulle få förlängda omställningsstöd.

Varför ville regeringen inte analysera konsekvenserna, blir min fråga? Varför framgick inte förändringarna under presskonferensen som hölls två dagar innan, den 25 januari? Även om regeringen officiellt fick godkännandet av omställningsstöden från kommissionen den 16 februari fanns det alltså kunskap om förändringarna redan tidigare, enligt de källor jag har talat med från mötet med departementet den 27 januari.

Är det en förlängning av ett stöd om 4 000 företag inte får stöd efter den nya parametern? Jag tycker inte det.

På presskonferensen som hålls den 25 januari pekar allt på att regeringen är varse förändringarna. Per Bolund säger att regeringen ger besked om att man förlänger omställningsstödet. Han säger att det finns en trygghet i att vi vet att pengarna kommer att komma ut. Det gör också att företagen – lyssna nu! – om de har akuta likvida problem kan gå till banken och låna pengar och vara trygga med att det kommer ut pengar senare.

Magdalena Andersson avslutar med att säga att budskapet är tydligt: Håll i och håll ut! Pengar och räddning är på väg.

Företag har skrivit till mig i panik. Efter samtal med sina jurister menar de att förfarandet liknar bedrägligt beteende.

Jag är inte jurist. Men definitionen av bedrägeri som juristerna hänvisar till i detta fall är från 9 kap. brottsbalken, där det står så här: ”För bedrägeri döms också den som genom att lämna oriktig eller ofullständig uppgift, genom att ändra i program eller upptagning eller på annat sätt olovligen påverkar resultatet av en automatisk informationsbehandling eller någon annan liknande automatisk process, så att det innebär vinning för gärningsmannen och skada för någon annan.”

Jag är som sagt inte jurist, men jurister menar att detta går att koppla till bedrägligt beteende. Och om jag som företagare hade agerat på samma sätt gentemot en annan part, då hade jag blivit stämd och åtalad.

Jag är som återigen sagt inte jurist, så jag vet inte, men det låter lite som om statsrådets löften till företagen är minst sagt vilseledande.

Delar ministern juridikens definition av bedrägeri, och ser ministern att statsrådets agerande kan uppfattas som barateri eller vilseledande för de företag som i god tro litat på statsrådets uppmaning och tagit lån med löfte om att få stöd utbetalat?

Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Regeringen har arbetat oerhört hårt under det senaste året för att försöka rädda svenska jobb och svenska företag genom den här krisen. Vi har vidtagit åtgärder som ingen annan regering någonsin har gjort. Syftet är naturligtvis att rädda och stötta jobben i Sverige men också företagen i Sverige. Vi har självklart gjort detta med de allra bästa intentioner.

Däremot måste vi också förhålla oss till de möjligheter vi har att förlänga stöden. EU har vid flera olika tillfällen ändrat reglerna för vilken typ av stöd som man får ge och hur de stöden är utformade. Vi måste naturligtvis förhålla oss till det, för om vi inte gör det och betalar ut stöd på något annat sätt blir företagen återbetalningsskyldiga. Det är det som är utgångspunkten i hur den här regeringen har arbetat.

Anf. 64 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Jag misstror inte regeringens intentioner eller ambitioner. Jag tror heller inte att statsråden medvetet har försökt vilseleda företagen. Men ur företagets perspektiv upplevs det som mycket märkligt att de får ett budskap och till och med löften som regeringen sedan inte klarar av att leva upp till. Då har man försatt dem i en otroligt tuff situation, och det är det jag kritiserar här. Det hade varit smakfullt att visa empati för de företag som man har försatt i denna mycket trängda situation.

Sammanfattningsvis gick statsråden på en presskonferens den 25 januari ut och utlovade en förlängning av omställningsstödet. De uppmanade företagen att ta banklån trots att medlemsorganisationerna den 27 januari, två dagar senare, ville analysera effekterna. Kanske ville regeringen inte analysera effekterna eftersom man två dagar tidigare hade utlovat förlängning och uppmanat till att ta banklån. Svaret på det vet naturligtvis bara statsråden. Oavsett det är min genuina ambition att de företag som drabbats av detta ska få hjälp med det som de blivit lovade.

Sverigedemokraterna har jobbat stenhårt för att komma till rätta med det här problemet. Den 8 april lade Sverigedemokraterna ett utskottsinitiativ för att hitta en lösning. Det röstades dessvärre ned. Dock kunde Moderaterna en vecka senare lägga ett utskottsinitiativ med en snarlik formulering, och nu kommer regeringspartierna med i princip samma förslag. Budbäraren är viktigare än budskapet i svensk politik, men för oss spelar det inte så stor roll vem som tar åt sig äran så länge de drabbade företagen får den hjälp de förtjänar.

Om utskottsinitiativet går igenom är min fråga till statsrådet: Vad kan regeringen göra för att se till att de företag som har försatts i den här situationen får hjälp trots kommissionens beslut? Ett löfte måste ändå betyda något, menar jag.

Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Regeringen har jobbat stenhårt för att underlätta för svenska företag att ta sig igenom den här krisen. Det har varit oerhört tufft för väldigt många företag, som har sett den verksamhet som man byggt upp under många år plötsligt stå helt utan kunder. Man har varit tvungen att säga upp personal. Man har kunnat korttidspermittera en del personal, men annan har man behövt säga upp. Det är naturligtvis oerhört tufft att känna av risken att man inte klarar sig igenom den här krisen. En del har också fått se sina livsverk gå i kras. Det är mot den bakgrunden som regeringen har jobbat oerhört hårt för att få de här stöden på plats.

Däremot finns det ingen regering som kan lova att genomföra stöd som inte är tillåtna enligt EU:s regelverk. Om man gör det sätter man verkligen företagen på pottkanten eftersom man i så fall delar ut stöd som företagen sedan blir skyldiga att återbetala. Det skulle vara ett oerhört oansvarigt hanterande. Så kommer jag som socialdemokratisk finansminister aldrig att göra, utan jag vill att de stöd vi betalar ut ska vara godkända av EU så att företagen kan känna den tryggheten.

Om Alexander Christiansson är intresserad av vad mer Per Bolund sa på pressträffen föreslår jag att Alexander Christiansson vänder sig till Per Bolund. Jag tror att han bäst kan svara på hur han tänkte.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2020/21:670

Andre vice talmannen meddelade att interpellation 2020/21:670 av Amineh Kakabaveh (-) om krigsbrott mot kvinnor och dess följder hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

§ 16 Svar på interpellation 2020/21:673 om utländska hot mot svenska journalister

Anf. 66 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! David Josefsson har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att garantera att svenska journalister ska kunna arbeta obehindrat utan att ta emot hot från utländsk ambassadpersonal baserad i Stockholm.

Regeringen och Regeringskansliet för en löpande dialog med de utländska ambassaderna i Stockholm. I denna dialog betonar vi regelbundet att yttrande- och tryckfriheten är grundlagsskyddad i Sverige. Vi framför även att journalisters arbete är en viktig del av demokratin och det demokratiska samtalet, både i Sverige och utomlands.

Utrikesdepartementet har exempelvis nyligen informerat den diplomatiska kåren i Stockholm om regeringens demokratiserings Drive for Democracy. Ett av demokratiseringsfokusområdena är yttrande- och mediefrihet, och vid mötet med den diplomatiska kåren lyftes att oberoende medier är en av demokratins hörnstenar.

Enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser åligger det utländska diplomater i Sverige att iaktta svenska lagar och författningar. Detta innefattar även en skyldighet att respektera de grundläggande rättigheter som gäller här, inklusive yttrande- och tryckfriheten.

Som jag framförde i mitt svar på David Josefssons skriftliga fråga är det självfallet helt oacceptabelt att en ambassad gör hotfulla uttalanden mot en journalist. Vi kommer även fortsättningsvis att påpeka för utländska ambassader i Sverige att journalister har rätt att utföra sitt arbete fritt.

När det gäller specifikt Kinas ambassadör har vi vid ett flertal tillfällen framhållit att vi förutsätter att ambassaden respekterar svenska lagar och regler. Detta innefattar att respektera de grundläggande rättigheter som gäller här, inklusive yttrandefriheten.

Den som anser sig vara utsatt för en brottslig handling bör polisanmäla detta. Regeringen fortsätter att noggrant följa utländska diplomaters agerande i Sverige och vidtar åtgärder när det är nödvändigt.

Anf. 67 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

I tisdags var det pressfrihetsdagen. Den syftar till att öka medvetenheten om pressfrihetens betydelse. Men den ska också påminna beslutsfattare om skyldigheten att upprätthålla och försvara yttrandefriheten så som den uttrycks i artikel 19 i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Den 28 mars skrev frilansjournalisten Jojje Olsson en artikel i Expressen om att det svenska klädföretaget H & M utsatts för omfattande bojkotter i Kina. Detta efter att H & M aktivt tagit ställning mot att köpa och sälja vidare bomullsprodukter producerade av slavarbetare i Xinjiang.

En dryg vecka senare fick journalisten ett mejl från den kinesiska ambassaden i Stockholm, något som återgavs i Expressen dagen efter. Det var inte första gången Jojje Olsson fick mejl från den kinesiska ambassaden, men det här brevet var anmärkningsvärt av två skäl.

Ambassaden konstaterade i mejlet att Taiwan inte är en del av Kina – ett resonemang som den kinesiska ambassadören delvis upprepade i SVT några veckor senare. Kina hävdar vanligtvis att Taiwan är en del av Fastlandskina.

Mejlet innehöll också ett antal hotfulla formuleringar och avslutades med följande ord: ”Vi uppmanar dig att omedelbart upphöra med dina felaktiga handlingar, i annat fall kommer du till slut att möta konsekvenserna av dina handlingar.” Mejlet var inte undertecknat av någon enskild person utan endast av kinesiska ambassaden i Sverige, och det var skickat från en mejladress som tillhör den politiska sektionen på Kinas ambassad i Stockholm.

Journalistförbundet har fördömt hoten, och Reportrar utan gränsers ordförande i Sverige konstaterade att formuleringarna i mejlet borde vara grund för en polisanmälan. Han uppmanade också regeringen att ”lägga i en ny växel i det diplomatiska hanterandet av Kina”.

Fru talman! Utrikesministern säger nu i sitt svar till mig att den som anser sig vara utsatt för en brottslig handling bör polisanmäla detta. Men det är här Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser kommer in. Precis som utrikesministern påpekar är nämligen all diplomatisk personal i Sverige bunden av Wienkonventionen och ska därmed följa värdlandets lagar och författningar. Men Sverige är också bundet att följa konventionen i det att vi inte får eller kan lagföra eventuella brott av diplomatisk personal. Därmed utreder polisen inte heller sådana misstankar. Det blir en fråga för regeringen att hantera.

Fru talman! Syftet med sådana här mejl är givetvis inte primärt att tysta mottagaren. Syftet är att skicka en signal till andra journalister om hur Kinas regim ser på kritisk rapportering och att få dessa att idka självcensur. Därför är detta inte bara ett hot mot en enskild journalist. Det är ett hot mot möjligheten att i Sverige fritt och oberoende rapportera om Kina. Och när detta sker genom diplomatisk personal stationerad här i Sverige är det inte en fråga för polis och rättsväsen – det är en fråga för utrikesministern.

Så min fråga är återigen: Vilka åtgärder ämnar ministern vidta för att garantera att svenska journalister kan arbeta obehindrat, utan att ta emot hot från utländsk ambassadpersonal baserad i Stockholm och Sverige?

Anf. 68 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Sverige har en lång historia av grundlagsskydd för tryck- och yttrandefrihet. Enligt internationella mätningar tillhör Sverige de länder i världen som har störst pressfrihet. Journalister i Sverige kan och ska kunna arbeta fritt och på ett oberoende sätt publicera artiklar och reportage i svenska medier. Oberoende medier är en central del av den svenska demokratin. Sedan länge råder fri debatt och åsiktsbildning i landet. Publiceringar i eller utanför medierna ska naturligtvis kunna både kritiserar och diskuteras.

Även utländska diplomater ska kunna framföra sina ståndpunkter i Sverige. Yttrandefriheten tillkommer även till exempel ambassadörer. Enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser ingår det i en diplomats uppgifter att i den mottagande staten tillvarata den sändande statens och dess medborgares intressen inom de av folkrätten medgivna gränserna. En diplomat ska också främja förbindelserna mellan den sändande staten och den mottagande staten. Att utländska diplomater förmedlar sina uppfattningar i olika sammanhang är därför naturligt.

Otillåtna påtryckningar för att stoppa eller ändra publiceringar i fria och oberoende medier är dock alltid oacceptabla. Som jag redogjort för i tidigare svar är alla i Sverige, också utländska diplomater, skyldiga att respektera svenska lagar och regler. Detta framgår uttryckligen av artikel 41 i Wienkonventionen. På motsvarande sätt är svenska diplomater utomlands skyldiga att respektera den mottagande statens lagstiftning i länder där de verkar.

I vår dialog med utländska ambassader framhåller vi återkommande skyldigheten att respektera svensk lagstiftning, inklusive skyddet för yttrandefriheten. Utrikesdepartementet tillhandahåller även information till de utländska ambassaderna om svenska lagar och regler. Det kommer vi att fortsätta att göra.

De utländska ambassadernas närvaro och verksamhet är viktig för våra bilaterala relationer. Det diplomatiska utbytet i Stockholm mellan Sverige och andra länder underlättar för samarbete på flera områden. Genom de utländska ambassaderna har Sverige en viktig kanal för att föra fram våra utrikespolitiska prioriteringar, inte minst rörande mediers oberoende. Vi har ett grundläggande intresse av att hålla kanalerna för dialog öppna. Det är viktigt att kunna föra en dialog med andra länder även om frågor där vi har olika uppfattningar, inklusive frågor om yttrandefrihet. Jag kommer att fortsätta att lyfta frågorna om mediers roll för demokratin i våra bilaterala kontakter.

Anf. 69 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Jag håller med utrikesministern: Den svenska yttrandefriheten är något vi ska värna och skydda. Givetvis handlar yttrandefriheten också om diplomaters rätt att yttra sig. Men detta är inte åsiktsyttringar utan något helt annat.

Den kinesiska regimen blir alltmer aggressiv mot utländska journalister som rapporterar kritiskt. Allt fler journalister har på senare tid på grund av sitt arbete tvingats lämna Kina. Mest uppmärksammas är kanske John Sudworth från BBC, som lämnade Kina för Taiwan för cirka en månad sedan. Bedömare säger att cirka 20 utländska journalister har tvingats bort från Kina bara det senaste året.

Vad som händer i Kina är givetvis svårt för oss här i Sverige att påverka. Men vi kan påverka hur Kina beter sig här, i Sverige.

Syftet med den kinesiska aggressionen är inte primärt att tysta de enskilda journalister som blir utsatta. Det är att få andra journalister att inse att det kommer att ha ett pris att agera på ett sätt som inte ligger i Kinas intresse.

Fru talman! Det kinesiska påverkansarbetet inkluderar inte bara journalister. Den svenska Säkerhetspolisen beskriver i sin årsbok för 2021 hur man har sett det kinesiska underrättelsehotet breddas och fördjupas. Det omfattar nu också påtryckningar och hot mot bland andra politiska beslutsfattare och offentliga personer.

För ungefär en månad sedan rapporterades i medierna att två danska politiker blivit uppringda av den danska säkerhetspolisen PET. PET hade fått hemlig underrättelseinformation som indikerade att Kina, med stöd av den nya säkerhetslagen i Hongkong, skulle försöka begära politikerna utlämnade. Detta på grund av deras inblandning när en demokratiaktivist från Hongkong hoppat av. Nu ville säkerhetspolisen informera politikerna om att de borde undvika resor till länder med utlämningsavtal med Kina eller Hongkong.

Fru talman! Vi står inför ett val. Antingen agerar vi mot hot och påtryckningar från regimer som den kinesiska. Med kraft och resolutet visar vi att vi inte accepterar att man under diplomatisk täckmantel hotar journalister och i förlängningen det fria ordet.

Eller också står vi passiva inför auktoritära regimers påverkan och utpressning. Det skulle innebära att journalister får börja idka själv censur. Vi som politiker får undvika att göra utspel som kan vara misshagliga för den kinesiska regimen. Personer som vågar stå upp mot Kina i handling får acceptera att de inte längre kan resa fritt.

Detta är det val vi har att göra.

Utrikesministern konstaterar i sitt svar till mig att det självfallet är oacceptabelt att en ambassad gör hotfulla uttalanden mot en journalist. Det är, fru talman, en viktig markering att utrikesministern gör detta uttalande här i riksdagens talarstol.

Men jag, och många med mig, tror att det behövs mer. Eftersom den kinesiska ambassadens hot mot journalister som Jojje Olsson kunnat ske kan vi konstatera att åtgärderna hittills inte varit tillräckliga. Ambassaden har inte backat undan, tvärtom. Man har flyttat fram sina positioner, och man har höjt tonläget.

Frågan är alltså: Ska utländska ambassader i Sverige kunna fortsätta att trakassera svenska journalister? Det är valet vi har att göra.

Anf. 70 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Självfallet ska ambassader inte trakassera journalister. Detta har jag upprepat gång på gång vid otaliga tillfällen i frågesvar, hos journalister, i denna kammare – jag har besvarat 71 frågor om Kina, och jag har vid minst åtta tillfällen tagit upp detta i utskotten och haft sju interpellationsdebatter om det. Jag upprepar det igen eftersom interpellanten uppenbarligen inte har lyssnat på vad jag har sagt tidigare.

Självfallet är det oacceptabelt att en journalist hotas eller trakasseras. Om interpellanten tror något annat tror han fel.

Yttrandefriheten och mediearbetarnas ställning är en fråga som regeringen följer noga både i Sverige och utomlands. Detta avspeglas bland annat i Utrikesdepartementets rapporter om situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

När det gäller situationen i Sverige har regeringen under ledning av kultur- och demokratiministern genomfört ett strategiskt arbete som resulterat i handlingsplanen *Till det fria ordets försvar*. Arbetet har fortsatt med

ett antal processer och uppdrag för att uppmärksamma, förebygga och avhjälpa hot riktade mot bland annat journalister. Kultur- och demokratiministern har också tagit upp frågan på EU-nivå.

Att främja yttrandefrihet och att stödja journalisters möjligheter att verka fritt är också viktiga delar i regeringens demokratiserings, Drive for Democracy. Utrikesdepartementet och svenska utlandsmyndigheter har genomfört mängder av aktiviteter inom ramen för demokratiseringen och dess prioriterade områden. Svenska ambassader har arrangerat och stöttat projekt och evenemang som syftar till att stärka journalisters ställning i deras verksamhetsländer.

Sverige har varit involverat i det internationella arbetet kring stärkandet av journalisters säkerhet och respekt för yttrandefrihet och mediefrihet. Regeringen lägger även stort fokus på dessa frågor i internationella forum.

Inom ramen för det pågående svenska OSSE-ordförandeskapet fokuserar vi särskilt på rätten till yttrandefrihet och mediefrihet. Bland annat anordnar vi en konferens om mediefrihet inom ramen för ordförandeskapet den 18 och 19 maj. Sverige värnar också om det viktiga arbete som utförs av OSSE:s mediefrihetsrepresentant liksom institutionens mandat och oberoende.

OSSE:s mediefrihetsrepresentant besökte Sverige så sent som den 23 april. Vid besöket uttrycktes vårt starka stöd, och utmaningar rörande mediernas situation och möjlighet att verka oberoende diskuterades.

Sverige stöder en mängd olika insatser för pressfrihet och journalisters säkerhet. Vi är den största givaren av frivilliga bidrag till Unesco. Detta stöd går till Unescos arbete inom utbildning, press- och yttrandefrihet och konstnärlig frihet. Sverige stöder också andra delar av Unescos verksamhet. Detta är ett tydligt svenskt ställningstagande för pressfrihet.

Inom det internationella utvecklingsarbetet satsar regeringen medel för att arbeta med demokrati och stärka pressfriheten, inte minst i länder i Östeuropa. Genom dessa åtgärder bidrar vi till att motverka desinformation. Vi förbättrar också möjligheten för människor i de berörda länderna att få tillgång till fri och oberoende journalistik.

Frågor om mänskliga rättigheter, inklusive yttrandefrihet, tas regelbundet upp i bilaterala samtal mellan regeringen och företrädare för andra länder, däribland den diplomatiska kåren i Stockholm. Detta gäller inte minst diplomater från länder där läget för de mänskliga rättigheterna är oroväckande. Vi kommer som sagt även i fortsättningen att framhålla vikten av yttrandefrihet i vår dialog med den diplomatiska kåren.

Anf. 71 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Jag vet inte om utrikesministern riktigt lyssnade på vad jag sa. Jag berömde ju utrikesministern för hennes tydliga ställningstagande. Jag tycker inte att något som görs är fel, men som jag sa tror jag inte att det räcker. Det är detta som den här debatten handlar om.

”Modiga och oberoende journalister är en nödvändighet för att vår demokrati ska fungera.” Så skrev EU-ministern Hans Dahlgren på sociala medier i början av veckan med anledning av Pressfrihetens dag. Han avslutade inlägget med orden: ”Detta är oacceptabelt. Journalister behöver få ett bättre skydd, och de måste kunna utöva sitt yrka fritt – annars stannar demokratin!”

Det vi har debatterat i dag är om diplomatisk personal baserad i Sverige ska kunna hota svenska journalister och vilka åtgärder regeringen i sådana fall ska vidta. Jag tycker att vi ska ta EU-ministern på orden och konstatera att journalister behöver få ett bättre skydd mot hot i Sverige. Om auktoritära regimer hotar svenska journalister genom diplomatisk personal som är baserad i Sverige är det inte bara ett problem i den auktoritära staten. Då är det ett problem här i Sverige.

Fru talman! Reportrar utan gränser summerar det bra när de konstaterar att regeringen måste lägga in en ny växel i det diplomatiska hanterandet av Kina. Med detta vill jag tacka utrikesministern för dagens debatt.

Anf. 72 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack till David Josefsson, som tar upp de viktiga frågorna om journalisters möjligheter att verka och att det inte är acceptabelt att hota journalister i Sverige!

Sverige har länge haft en stark röst i frågor om yttrandefrihet och mediernas oberoende. Vi har satt frågan om journalisters säkerhet i fokus i flera olika internationella organ. Vi arbetar aktivt med att stärka ansvarsutkrävande för hot och andra typer av trakasserier mot utövare av yttrandefriheten.

Regeringen kommer att fortsätta att lyfta fram vikten av yttrandefrihet i våra bilaterala kontakter med andra länder och i internationella forum. Vi kan aldrig acceptera att hot riktas mot journalister för att de gör sitt viktiga jobb. Och vi kommer att fortsätta att påpeka för utländska ambassader i Sverige att journalister har rätt att utföra sitt arbete fritt. Om detta råder ingen tvekan.

Rätten till yttrandefrihet, pressfrihet och mediernas oberoende är grundstenar i regeringens arbete för de mänskliga rättigheterna och kommer så att förbli.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:180 Reduktionsplikt för bensin och diesel
– kontrollstation 2019

2020/21:4036 av Elin Segerlind m.fl. (V)

2020/21:4039 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M)

2020/21:4043 av Martin Kinnunen m.fl. (SD)

2020/21:4048 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2020/21:181 Tidsfrister och kontaktpunkt för att
främja tillförsel av förnybar energi

2020/21:4008 av Joar Forssell m.fl. (L)

2020/21:4040 av Lars Hjalmered m.fl. (M)

2020/21:4044 av Rickard Nordin (C)

2020/21:4049 av Camilla Brodin m.fl. (KD)

§ 18 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 maj

2020/21:707 Det statliga våldet i Paraguay och Brasilien

av *Lorena Delgado Varas* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:708 Massprotester i Colombia

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:709 Problem på Samhall och behovet av en rymligare arbetsmarknad

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:710 Samhall

av *Saila Quicklund* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:711 Nedläggningen av Bromma flygplats

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 maj

2020/21:2768 Framtidens växtskydd

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2769 Åtgärder för ökad lönsamhet inom jordbruket

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2770 Bolagsföreträdares ansvar

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2771 Riksrevisionens rapport om Pisa

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2772 Samhalls uppdrag

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:2773 Gårdsförsäljning i Skåne

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2774 Ersättningsjobb i Kiruna

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till statsrådet *Lena Micko* (S)

2020/21:2775 Den så kallade mängdrabatten

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

Prot. 2020/21:121

7 maj

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 12.37.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 23 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 65 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Meddelande om särskild debatt om händelseutvecklingen i Ryssland	2
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	3
§ 5 Anmälan om granskningsrapport	3
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:615 om EU:s återhämtningsmedel och nya klimatinsatser	3
Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	3
Anf. 2 JENS HOLM (V)	4
Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	5
Anf. 4 JENS HOLM (V)	7
Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	8
Anf. 6 JENS HOLM (V)	9
Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	9
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:642 om utbyggnaden av vindkraft	10
Anf. 8 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	10
Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	12
Anf. 10 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	13
Anf. 11 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	14
Anf. 12 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	15
Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	16
Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	17
§ 9 Svar på interpellationerna 2020/21:643, 644 och 667 om antalet vargar på landsbygden	18
Anf. 15 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	18
Anf. 16 STEN BERGHEDEN (M)	19
Anf. 17 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	20
Anf. 18 RUNAR FILPER (SD)	21
Anf. 19 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	22
Anf. 20 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	23
Anf. 21 STEN BERGHEDEN (M)	24
Anf. 22 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	25
Anf. 23 RUNAR FILPER (SD)	26
Anf. 24 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	27
Anf. 25 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	27
Anf. 26 STEN BERGHEDEN (M)	29
Anf. 27 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	29
Anf. 28 RUNAR FILPER (SD)	30
Anf. 29 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	30
§ 10 Svar på interpellation 2020/21:677 om omsättningsstöd till företag med passiva delägare	31
Anf. 30 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	31
Anf. 31 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	32

Anf. 32 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	33	Prot. 2020/21:121
Anf. 33 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	34	7 maj -----
Anf. 34 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	35	
Anf. 35 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	36	
Anf. 36 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	36	
§ 11 Svar på interpellation 2020/21:590 om återinförda skatter	37	
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	37	
Anf. 38 KJELL JANSSON (M)	37	
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	38	
Anf. 40 KJELL JANSSON (M)	39	
Anf. 41 TREDJE VICE TALMANNEN	39	
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	39	
Anf. 43 KJELL JANSSON (M)	40	
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	40	
§ 12 Svar på interpellation 2020/21:594 om grön skatteväxling.....	40	
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	40	
Anf. 46 HELENA BOUVENG (M)	41	
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	42	
Anf. 48 HELENA BOUVENG (M)	42	
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	43	
Anf. 50 HELENA BOUVENG (M)	44	
Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	44	
§ 13 Svar på interpellation 2020/21:603 om förslaget om nya förmånsregler för tjänstebilar	45	
Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	45	
Anf. 53 THOMAS MORELL (SD).....	45	
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46	
Anf. 55 THOMAS MORELL (SD).....	47	
Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48	
Anf. 57 THOMAS MORELL (SD).....	48	
Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	49	
§ 14 Svar på interpellation 2020/21:630 om brister i det nya omställningsstödet.....	49	

Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	49
Anf. 60 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	50
Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	51
Anf. 62 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	51
Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	52
Anf. 64 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	53
Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	53
§ 15 Svar på interpellation 2020/21:670.....	54
§ 16 Svar på interpellation 2020/21:673 om utländska hot mot svenska journalister	54
Anf. 66 Utrikesminister ANN LINDE (S)	54
Anf. 67 DAVID JOSEFSSON (M)	54
Anf. 68 Utrikesminister ANN LINDE (S)	55
Anf. 69 DAVID JOSEFSSON (M)	56
Anf. 70 Utrikesminister ANN LINDE (S)	57
Anf. 71 DAVID JOSEFSSON (M)	58
Anf. 72 Utrikesminister ANN LINDE (S)	59
§ 17 Bordläggning.....	59
§ 18 Anmälan om interpellationer	60
§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar	60
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 12.37.	61